

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Poskytování právních služeb online

Plzeň 2024

Kristina Marhánková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra obchodního práva

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Poskytování právních služeb online

Zpracovala: Kristina Marhánková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kristina MARHÁNKOVÁ**
Osobní číslo: **R19M0238P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Poskytování právních služeb online**
Zadávací katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Disruptivní technologie a jejich projevy v rámci poskytování právních služeb online dle Richarda Susskinda
3. Charakteristika poskytování právních služeb online v ČR
4. Právní úprava poskytování právních služeb online dle CCBE
5. Právní úprava poskytování právních služeb online zemí common law
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb

Katedra obchodního práva

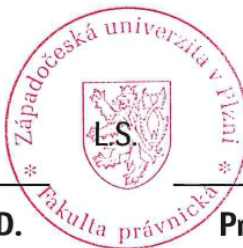
Datum zadání diplomové práce: **29. března 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.

vedoucí katedry

V Plzni dne 4. září 2023

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Poskytování právních služeb online*“ zpracovala zcela samostatně a výhradně s použitím pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů, jež jsou řádně vyznačeny v seznamu použitých zdrojů a literatury způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Písku dne 31. 3. 2024

Kristina Marhánková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, JUDr. Martinu Maisnerovi, Ph.D., MCI Arb., za vstřícnost, podporu a rady během psaní diplomové práce. Současně bych ráda poděkovala své rodině, příteli, kolegům z práce a blízkým přátelům za podporu nejen v období sepisování této práce, ale i v průběhu celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Disruptivní technologie a jejich projevy v rámci poskytování právních služeb online dle Richarda Susskinda	3
1.1. Pojem disruptivních technologií	3
1.2. Běžně zavedené	7
1.2.1. Analýza dokumentů	7
1.2.2. Automatizace dokumentů	10
1.2.3. Konstantní propojení.....	13
1.2.4. E-learning.....	14
1.2.5. Online právní pomoc.....	15
1.2.6. Otevřené právní zdroje (open-sourcing)	17
1.3. Občasně používané.....	18
1.3.1. Uzavřené právní komunity.....	18
1.3.2. Work flow a řízení projektů	19
1.3.3. Online řešení soudních sporů (Online dispute resolution - „ODR“)	20
1.3.4. Online právní platformy- poradny	20
1.4. Na vzestupu.....	22
1.4.1. Automatizovaná prognóza	22
1.4.2. Zakotvená právní znalost	22
1.4.3. Online právní trh	23
1.4.4. Právní QA-NLP/Automatizovaná právní asistence	23
1.4.5. Blockchain	24
1.5. Další disruptivní technologie.....	24
1.6. AI v právu	25
2. Charakteristika poskytování právních služeb online v ČR.....	27
2.1. Právní úprava	27
2.2. Odpovědnost za poskytnutí právní služby	28
2.3. Identifikace stran	30
2.3.1. Identifikace klienta.....	30
2.3.2. Identifikace poskytovatele právní služby.....	31
2.4. Ochrana důvěrných informací klientů a mlčenlivost	32
2.5. Výzkumná část	33
2.5.1. Výzkumné otázky a hypotézy	33
2.5.2. Metoda výzkumu.....	34
2.5.3. Tvorba dotazníku	34
2.5.4. Metoda sběru dat.....	34
2.5.5. Výsledky výzkumu	35
2.5.6. Závěr a doporučení.....	53
3. Právní úprava poskytování právních služeb online dle CCBE.....	56
3.1. Právní úprava.....	56
3.2. Ověření totožnosti klienta a střet zájmů	57
3.3. Odměny za poskytnutí právní služby.....	58
3.4. Bezpečnost klientských dat na online platformě.....	59
3.5. Zásady pro používání online platformem	60
4. Právní úprava poskytování právních služeb online zemí common law	62
4.1. Právní úprava USA.....	62
4.1.1. Mlčenlivost ABA	67
4.1.2. Online platformy	67
4.2. Právní úprava VB	68
Závěr	70
Resumé	73

Zdroje	74
Monografie	74
Judikatura ČR	74
Judikatura Soudního dvora Evropské unie	74
Internetové zdroje a webové stránky	74
Kvalifikační práce	79
Strategické dokumenty, doporučení, studie	79
Právní předpisy	80

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ABA – American Bar Association

AI – Artificial intelligence

AK – Advokátní kancelář

CCBE – The Council of Bars and Law Societies of Europe

ČAK – Česká advokátní komora

ČR – Česká republika

ODR – Online Dispute Resolution

ZOK – Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Úvod

Není to tak dávno, kdy se právní služby poskytovaly pouze v advokátních kancelářích a zásadně osobně. V té době byla zcela utopistická představa poskytovat právní služby v online prostoru. Dnes skrze internet lze poskytnout v dřívějších dobách nepředstavitelné množství dokumentů, stanovisek a analýz a to vše díky technologiím. Transformace práva již dlouhodobě probíhá a to zpravidla v digitálním prostoru. Právní služby již nejsou poskytovány a též nebudou poskytovány jako dříve. Vlivem transformace různé weby, jež umožňují advokátům získávat klienty, kteří prostřednictvím těchto webů nabízejí právní služby.¹ Téma diplomové práce jsem zvolila z důvodu výše nastíněné aktuálnosti a dle mého názoru potřebě, aby se jím odborná veřejnost začala více zabývat. V rámci diplomové práce jsem chtěla zjistit, do jaké míry je poskytování právních služeb online upraveno v České republice a jak se úprava liší například oproti USA a Velké Británii.

Disruptivní technologie podle Richarda Susskinda jako první kapitulu diplomové práce jsem zvolila též jako počátek náhledu do poskytování právních služeb online. Jednotlivé disruptivní technologie budou popsány a budou uvedeny příklady jejich projevů v českém právním prostředí. Disruptivní technologie jsou dle mého předpokladu součástí poskytování právních služeb a jsou jeho nedílnou součástí.

Další kapitola diplomové práce představí právní úpravu poskytování právních služeb online a to primárně na základě stanoviska České advokátní komory. Vzhledem k tomu, že je poskytování právních služeb online zatím ne tak detailně probádaným prostředím, nabízí se i konkrétní praktické problémy, s nimiž je spojeno. Tyto problémy bych v rámci výzkumu, který bude součástí druhé kapitoly, chtěla objasnit a identifikovat jejich řešení v rámci advokátní praxe. Výzkum si klade za cíl primárně nastínit praktické fungování právních služeb online. Jedním z hlavních přínosů této diplomové práce je zmiňovaný praktický výzkum a jeho výsledky.

¹ TRANTER, Kieran. Disrupting technology disrupting law. Online. *Law, Culture and the Humanities*. Červen 2021, roč. 17, č. 2, s. 158-171. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/340086/TranterPUB3173.pdf?sequence=1>, s. 1.

Práce se neomezí jen na úpravu poskytování právních služeb online v České republice, ale též nastíní doporučení vztahující se k této problematice od Rady evropských advokátních komor. Přestože stanovisko České advokátní komory vychází primárně z doporučení Rady. Je možné, že Rada upravuje některé okruhy problematiky, které nejsou v rámci České republiky řešeny.

Poslední kapitola diplomové práce se bude věnovat právní úpravě poskytování právních služeb online v zemích common law. Zmapování této oblasti bude pravděpodobně složitější, vzhledem k tomu, že země common law mají poněkud odlišný systém práva oproti zemím s kontinentální evropskou právní úpravou. Kapitola se zaměří na USA a Velkou Británii a pokusí se nastínit uvedenou úpravu poskytování právních služeb online. Hlavním cílem nastínění jednotlivých úprav je jejich porovnání a následné stanovení, která právní úprava je ve smyslu lepší a konkrétnější úpravy napřed. V závěru práce by měly tedy být porovnány jednotlivé úpravy popsané v práci.

1. Disruptivní technologie a jejich projevy v rámci poskytování právních služeb online dle Richarda Susskinda

1.1. Pojem disruptivních technologií

S prudkým rozvojem technologií a AI přichází i nevyhnutelné změny v mnoha odvětvích. Ani právo není výjimkou.² Právnícké profese mají již řadu let zcela jinou podobu a jsme schopni zcela s jistotou konstatovat, že právní služby, tak jak je známe dnes, budou po čase jen historickým přežitkem. V souvislosti s těmito změnami přicházejí i obavy o narušení – disrupci ustálené podoby výkonu právních služeb. Tyto disruptivní právní technologie mohou být hrozbou pro právnícké profese. Z opačného úhlu pohledu mohou být však užitečným pomocníkem pro usnadnění rutinních a zdlouhavých úkonů.

Názvem disruptivní technologie se proslavil doktor harvardské univerzity Richard Susskind. Samotný pojem ovšem definoval již profesor na Harvard Business School Clayton M. Christensen v knize *The Innovator's Dilemma*.³ Disruptivní technologií je dle Christensena „*proces, kterým produkt nebo služba zakoření zprvu v jednoduchých aplikacích na dně trhu a potom neúnavně stoupá trhem vzhůru, až nakonec vytláčí zavedené konkurenty*.“⁴ Dílo rozlišuje mezi technologiemi udržujícími (sustaining technologies) a disruptivními (disruptive technologies).⁵ V online kurzu „Disruptive strategy“ a též v pozdějších dílech profesor Christensen rozlišuje mezi třemi typy inovací.⁶ Udržující inovace, low-end disrupce a new-market disrupce. Nutno poznamenat, že v pozdějších dílech Christensen používá spíše pojem udržující či disruptivní inovace.⁷

²TRANTER, Kieran. Disrupting technology disrupting law. Online. *Law, Culture and the Humanities*. Červen 2021, roč. 17, č. 2, s. 158-171. Dostupné z: <https://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/340086/TranterPUB3173.pdf?sequence=1>, s. 1

³CHRISTENSEN, Clayton M. *The Innovator's Dilemma: when new technologies cause great firms to fail*. Online. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press, 1997. ISBN 0-87584-585-1. Dostupné také z: http://lib.yzu.am/open_books/413214.pdf, s. 11

⁴Tamtéž, s. 11

⁵SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*. Third edition. Oxford: Oxford University press, 2023. ISBN 978-0-19-286472-7, s. 63

⁶Tato diplomová práce bude pracovat s pojmem disruptivní technologie namísto disruptivní inovace.

⁷CHRISTENSEN, Clayton M. a Michael E. RAYNOR. *The Innovator's solution: creating and sustaining successful growth* [online]. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Publishing Corporation, 2003. ISBN 978-1-42221-9657-1-4. Dostupné také z: https://www.academia.edu/25028182/Innovators_solution_revised_and_expanded_creating_and_sustaining_successful_growth, s. 33-36

Udržující technologií je tzv. vylepšení produktu. Společnost, o které můžeme říci, že využívá určitou udržující technologii, vyvíjí vylepšené verze svých produktů a snaží se tak zaměřit na své ziskovější zákazníky, jenž jsou ochotni zaplatit za lepší výkon a za nejnovější verzi daného produktu. Marže společnosti za daný produkt roste a současně společnost využívá již zavedené stávající procesy výroby konkrétního produktu. Nejtypičtějším příkladem jsou iPhony od společnosti Apple. Apple každý rok představuje trhu novou verzi iPhone, který v jádru zůstává již dlouho stejným, ale pokaždé přijde s novou technologií, třetím fotoaparátům či lepším čipem. Jedna z nejhodnotnějších značek světa tradičně staví na existujícím trhu a hodnotové síti.⁸

Převratné neboli disruptivní technologie jsou inovativní technologické vymoženky, které přinášejí zásadní změny a narušení v daném odvětví, a to obvykle tím, že nahrazují tradiční způsoby provozu, výroby nebo komunikace. Společnost v tomto případě nepřichází s vylepšením produktu, ale s něčím zcela novým.⁹ Tyto technologie mají potenciál zcela změnit stávající paradigma a ovlivnit způsob, jakým lidé žijí, pracují nebo podnikají. Jak již bylo řečeno Christensen rozeznává dva typy disruptivních technologií¹⁰:

- **Low-end disruption** – v tomto případě společnost používá nízkonákladový obchodní model, aby tak vstoupila na dno existující hodnotové sítě a získala určitou část tohoto trhu. Často se jedná o levnější způsob výroby či levnější produkty samotné.¹¹
- **New-market disruption** – nový trh narušuje hodnotové síť pomocí „nespotřeby/nevyužitelnosti“, protože ony rušivé produkty jsou cenově dostupnější a snadno použitelné. Nový trh tudíž umožňuje novým skupinám lidí zakoupit a začít používat tyto produkty či služby v pohodlnějším prostředí.¹² Příkladem právní new-market disruptce jsou online právní poradny umožňující zodpovězení právního dotazu během

⁸LANDRY, Lauren. 3 TYPES OF INNOVATION YOU SHOULD KNOW. *Harvard Business School Online* [online]. 2020. Dostupné z: <https://online.hbs.edu/blog/post/3-types-of-innovation-you-should-know>.

⁹COTE, Catherine. SUSTAINING VS. DISRUPTIVE INNOVATION: WHAT'S THE DIFFERENCE? *Harvard Business School Online* [online]. 2022. Dostupné z: <https://online.hbs.edu/blog/post/sustaining-vs-disruptive-innovation>.

¹⁰CHRISTENSEN, Clayton M. a Michael E. RAYNOR. *The Innovator's solution: creating and sustaining successful growth*, s. 33-36.

¹¹Tamtéž, s. 35

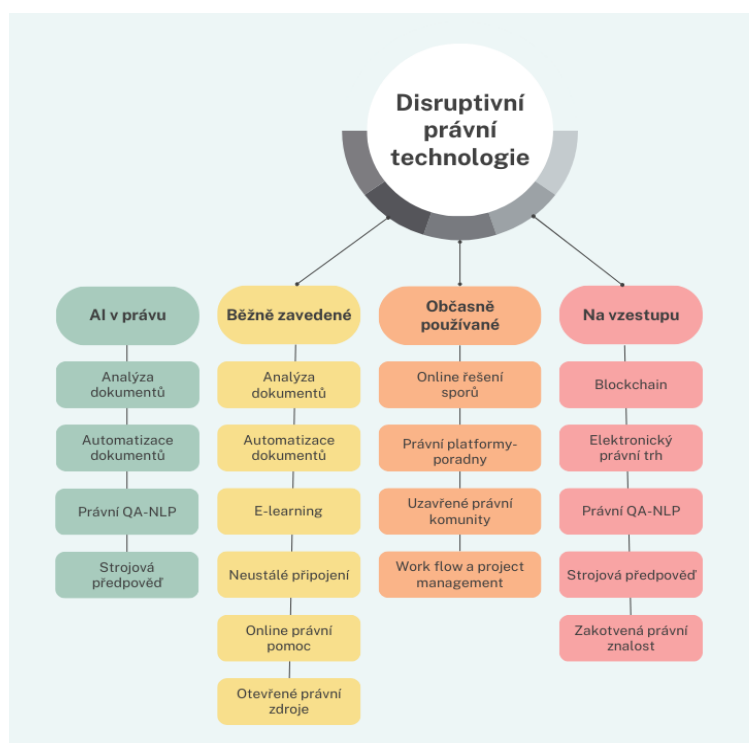
¹²Tamtéž, s. 34

pár minut a za velmi nízkou cenu oproti službám AK.

Obecně pro disruptivní technologie tedy platí, že nabízejí výhody, jako je nižší cena, vyšší efektivita, větší dostupnost nebo jednodušší použití ve srovnání s existujícími nebo udržujícími technologiemi. Mohou vytvářet nové trhy (*new-market disruption*) nebo zcela změnit stávající tržní dynamiku. Otevírají nové příležitosti, ale také přináší výzvy a otázky týkající se bezpečnosti, soukromí, právních předpisů a sociálních dopadů. Proto je důležité zkoumat a diskutovat o těchto technologiích z hlediska jejich přínosů, rizik a etických aspektů.

Zásadní změna v běžném chodu poskytování právních služeb může být pohledem klienta vylepšením právní služby a taktéž jejím zlevněním. Ať už se jedná o automatizaci dokumentů, jež by vedla k rychlejšímu vyřízení poptávky po daném dokumentu či smlouvě či zodpovězení právního dotazu online během pár minut. Vliv disruptivních technologií na cenu za poskytování právních služeb bude značná. Při využití technologií nebude advokát trávit nad zodpovězením či právní rešerší dotazu tolik času a tudíž se bude i úměrně snižovat cena za jeho služby. Recipienti právních služeb s velkou pravděpodobností nebudou nijak dotčeni těmito změnami, ale právě naopak je uvítají.¹³

¹³ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 64.

Obrázek 1 Disruptivní technologie a mé rozdělení dle jejich využití v praxi

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku výše jsem rozdělila disruptivní právních technologie, které Susskind popisuje ve své knize, na tři kategorie. Kategorie symbolizují intenzitu implementace jednotlivých disruptivních technologií zavedených v běžné praxi. První kategorie s názvem „běžně zavedené“ obsahuje technologie zcela nebo z velké části implementované do každodenního chodu AK či právní poradny. Další rozdělení technologií si klade za cíl zdůraznit, že tyto technologie nejsou tak hojně využívané, alespoň prozatím. Poslední kategorii tvoří technologie mající značný potenciál do budoucna. U těchto technologií lze předpokládat, že do několika let je budeme moci již zařadit do první kategorie. Vzhledem ke stále se rozvíjející umělé inteligenci a jejímu dopadu na poskytování právních služeb je v obrázku znázorněno z jakých disruptivních právních technologií se právě umělá inteligence v právu skládá.

Susskind, jak je již výše uvedeno, rozeznává 15 disruptivních právních technologií. Níže specifikované technologie samostatně, ale i společně mění právní prostředí k nepoznání jakožto i způsob, kterým jsou a budou právní služby

poskytovány klientům.¹⁴ V následujících řádcích představím disruptivní technologie, jež ovlivňují poskytování právních služeb v online prostředí.

1.2. Běžně zavedené

1.2.1. Analýza dokumentů

Jednou z hlavních náplní právnických profesí je pročítání nepřehledného množství textu a jeho následná analýza. Tento druh práce je v advokátních kancelářích nejčastěji zadáván paralegalům či advokátním koncipientům, kteří mechanicky nebo dle klíčových slov procházejí velké množství dokumentů, judikatury a vybírají relevantní informace pro přípravu podkladů pro konkrétní výstup.¹⁵ Prakticky nejpoužívanější vyhledávače judikatury a právních předpisů Beck online a ASPI či CODEXIS na tomto principu již dlouho fungují. Nově se do této řady vyhledávačů fungujících na české trhu zařadil i WAIR, který vznikl ve spolupráci s AK HAVEL & PARTNERS s.r.o. Nástroj, který vám nejenom zodpoví právní dotaz z oblasti soukromého nebo trestního práva, ale svou odpověď opře o relevantní judikaturu Nejvyššího soudu ČR a zároveň i odkáže na ustanovení konkrétního právního předpisu. WAIR funguje na principu sémantického vyhledávače, jež má v databázi zhruba 150 tisíc rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, desítky právních předpisů a miliony internetových zdrojů a zároveň využívá GPT-4.¹⁶

¹⁴SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 64-65

¹⁵ Tamtéž, s. 74-75

¹⁶ WAIR [online]. [cit. 2024-03-31] Dostupné také z: <https://www.wair.cz/home>

Budoucnost již klepe na dveře a na trhu se již nachází velký počet nástrojů pro analýzu různých typů dokumentů. Služba Kontomatik.com nabízí analýzu pdf dokumentů zaměřenou na finanční oblast, jako jsou například výpisy z bankovních účtů, dokladů apod. Kontomatik též dokáže ověřit důvěryhodnost dat, čímž snižuje riziko podvodů.¹⁷ Na českém trhu ovšem prozatím nenajdeme nástroj poskytující analýzu pdf dokumentů z právního odvětví. Nástroj AskYourPDF zvládne zanalyzovat i právní dokumenty a vybere z nich relevantní informace. Jestliže se v dokumentu nachází i nějaký obrázek, můžete ho v daném dokumentu označit a zadat programu, ať vám obrázek vysvětlí (viz obrázky). Bohužel je zatím dostupný pouze v angličtině.¹⁸

The screenshot shows the AskYourPDF web interface. At the top, there is a search bar with the text "Ask me about Disruptive Innovation Within the Legal Services Ecosystem.pdf. View Doc". Below this, the document content is displayed, including the journal title "INTERNATIONAL JOURNAL OF APPLIED MANAGEMENT & TECHNOLOGY" and the article title "Disruptive Innovation Within the Legal Services Ecosystem" by Donald G. Billings and Douglas G. Campbell. A chat window on the right side of the interface contains the following text:

Please explain me this image

Figure 1. Original Rendering Applying the Systems Theory of Management to the Legal Ecosystem. Adapted from LoPucki (1996). M&A = merger and acquisition.

21:13

The image you have provided appears to be a diagrammatic representation titled "Law Firm Flow," which illustrates the application of the Systems Theory of Management to the legal ecosystem. This diagram has been adapted from LoPucki's work in 1996, with M&A standing for merger and acquisition activities. Here is a breakdown of the elements within the image:

Obrázek 2 Dotaz položený AskYourPDF

Zdroj: Mnou pořízený screenshot obrazovky z webové stránky AskYourPDF

S prudkým pokrokem technologií a umělé inteligence se očekává, že tyto programy budou schopny nejen identifikovat relevantní informace, ale také provádět stále sofistikovanější analýzy, předvídat vývoj případů a poskytovat právní doporučení a stanoviska. To může mít značný dopad na trh právních služeb.

¹⁷Kontomatik [online]. [cit. 2024-03-31] Dostupné také z: <https://www.kontomatik.com/cz/analyza-pdf-dokumentu>

¹⁸AskYourPDF [online]. [cit. 2024-03-31] Dostupné také z: <https://askyourpdf.com>

Dopad bude velmi pravděpodobně spočívat v přeorganizování práce právníků na jiné typy činností, které vyžadují lidskou kreativitu a strategické myšlení.¹⁹

Programy pro analýzu značného množství dokumentů přináší určité výhody i nevýhody v porovnání s lidskou pracovní silou. Nutno podotknout, že ony pozitiva a negativa daného programu se mohou lišit v jeho schopnostech a též jeho konkrétním použitím. Programy mohou zpracovávat a analyzovat velké množství dokumentů podstatně rychleji než lidský pracovník. Taktéž mají „neomezenou pracovní dobu“ a tudíž nebude zadání analýzy záležet na fyzické přítomnosti pracovníka v kanceláři. Programy budou moci pracovat i přes noc. Obecně tedy dojde k několikanásobnému zrychlení práce a efektivnímu postupu. V přesnosti shledávám jednu z největších výhod programů pro analýzu dokumentů. Pro právnické profese je typickou dovedností smysl pro detail a přesnost. Po několika hodinovém čtení a procházení dokumentů se často může stát, že pracovník něco přehlédne. Může se jednat i o drobný detail, který může v důsledku připravit klienta o mnohé. Tento lidský faktor bude vytěsněn a ve finálním výstupu se tak značně minimalizuje chybovost, která je při manuálním procházení a pročitání veškerého materiálu mnohem vyšší. Přesně definovaná pravidla a algoritmy zajišťují programům objektivní a konzistentní rozhodování. Subjektivní faktory (například osobní předsudky a únava) lidského pracovníka již nadále nebudou hrát roli. Právníci vyřadí zdlouhavé a náročné analýzy dokumentů ze své každodenní práce a to bude mít za následek snížení pracovní síly a tím pádem i snížení nákladů na každého zaměstnance.

Naopak jednou z nevýhod analýzy dokumentů je omezenost programů na přesně stanovené a definované úkoly a algoritmy v těchto programech implementované. Pokud se konkrétní situace nebo problém vyskytne mimo rámec těchto algoritmů, výsledek analýzy bude omezený a nepřesný díky chybějícímu lidskému uvažování. Zároveň programy nemají k dispozici celkový kontext v dané věci a neumí analogicky některá ustanovení zákona vyložit a správně je interpretovat. Nicméně jedná se pouze o současnou situaci, v budoucnosti pravděpodobně již bude možnost i dané kontext programům zadat. Programy často nemají schopnost porozumět kontextu, který je v dokumentech obsažen a pouze ho strojově vykládají. K zákonům je potřeba přistupovat s citem a věděním, že většina

¹⁹SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s.75

zákonných ustanovení může být vyložena více způsoby. Potíže s interpretací jemných nuancí, které by mohly být důležité pro právní analýzu daného problému, mají i právníci a lze důvodně předpokládat, že je programy pro analýzu budou mít též, ale v menším měřítku.

I když mohou programy provádět automatizovanou analýzu, stále je často potřeba lidský dohled, následná kontrola výstupu a doplnění. Výstup ne vždy obsahuje zcela správné a relevantní informace, tudíž je potřeba, aby výstup prošel lidskou kontrolou. Jde tedy o usnadnění, ale ne o kompletní nahrazení těchto rutinních úkolů.

1.2.2. Automatizace dokumentů

Systémy pro generování dokumentů na míru a dle požadavků uživatele existují již od 80. let minulého století. Prvotní systémy se zaměřovaly na generování různých typů dokumentů, například závětí.²⁰ Od těchto dob uplynulo několik dekád, v průběhu kterých došlo k vylepšení a rozšíření systémů. Potenciální klient odpovídá na řadu důležitých otázek na jejichž základě systém vygeneruje vzor přímo na míru. Dokumenty jsou na platformy poskytující uvedenou automatizaci umísťovány a co víc vypracovány zkušeným právníkem (nejlépe odborníkem v konkrétní oblasti). Nutno uvést, že systémy fungují na principu šablon. Ony šablony byly vytvořeny specialistou v oboru, vloženy do systému s přesnými instrukcemi, které části textu jsou pevně dané a neměnné a naopak které je potřeba doplnit k finalizaci návrhu na míru. Rozhodovací proces systému se tedy rovná jakési síti. Na základě vstupních údajů uživatele²¹ a neměnných částí textu systém vygeneruje konečný návrh dokumentu přesně na míru za pár minut ne-li sekund. Přestože vygenerovaný dokument nemusí být naprosto precizní ve všech právních ohledech, stále by předčil úroveň dokumentu sepsaného laikem bez právního vzdělání.²²

Převratný aspekt automatizace spočívá ve zkrácení času, kteří právníci věnují přípravám a samotné tvorbě konkrétních dokumentů. Jestliže si právník

²⁰ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s.66

²¹ V případě dohody o provedení práce se může jednat o identifikační údaje zaměstnavatele a zaměstnance, místo výkonu práce, odměnu za výkon práce etc.

²² RAJENDRA, Josephine Bhavani. Disruptive technologies and the legal profession. *International Journal Law* [online]. 2020(6), 271-280. ISSN 2455-2194. [cit. 2024-03-31] Dostupné z: <https://www.lawjournals.org/assets/archives/2020/vol6issue5/6-5-61-529.pdf>, s. 272

účtuje hodinovou sazbu za své služby, automatizovaný postup při tvorbě dokumentů sníží též částku, kterou by si právník mohl za danou činnost spojenou s vypracováním návrhu účtovat.²³

Ono výrazné cenové narušení je v praxi viditelné již nyní. AK elegal si účtuje za dohodu o pracovní činnosti či dohodu o provedení práce 8.900,- Kč²⁴, přičemž takové dohody je možné získat na výše zmíněném automatizovaném webovém rozhraní Legito.cz za 241,- Kč.²⁵ Nicméně elegal jako jedna z několika AKí má na svém webu zveřejněny ceny dokumentů. Dopředu stanovené a veřejně přístupné ceny za právní služby nejsou v praxi zcela běžně zavedenou záležitostí.²⁶

Automatizace dokumentů s sebou přináší značnou výhodu, jenž můžeme spatřovat ve zpřístupnění právních služeb širšímu okruhu klientů. Zmiňovaný dokument od AKe je velmi drahou záležitostí. Lidé, kteří si zakoupení onoho vzoru nemohou finančně dovolit, budou volit automatizované vzory. Dochází tudíž jednak ke zkvalitňování právních služeb obecně, kdy lidé nebudou podepisovat neaktuální vzory smluv, a na druhé straně dojde k tomu, že právníci nebudou muset trávit nad sepisováním a aktualizací interních vzorů tolik času, tudíž bude docházet k poskytování právních služeb za nižší cenové sazby.

Cenově přístupnější Legito funguje v České republice již poměrně dlouhou dobu a nabízí jednorázové poskytnutí vzorů pro veřejnost nebo jako softwarový nástroj pro AKe. Velké AKe ve střední Evropě s Legitem spolupracují či využívají editor pro automatizaci dokumentů. Jedná se například o Schoenherr, Havel & Partners, Kinstellar a PwC. Služby Legita využívá více než 150 000 uživatelů v přibližně 50 zemích světa. Též spolupracují s tradičními nakladatelstvími Lexis Nexis a C.H.Beck.²⁷ Další populární aplikací pro automatizaci dokumentů v České

²³ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?* Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-954172-0, s. 101.

²⁴ Novela zákoníku práce – zpracování dokumentace. *ELegal* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://elegal.cz/novela-zakoniku-prace-2023>

²⁵ Vytvořte si dohodu o provedení práce na míru. *Legito* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://marketplace.legito.com/CZ/cs/dohoda-o-provedeni-prace>

²⁶ Rešíte kupní smlouvu nebo rozvod? Češi rozjeli online právní službu, kde si vyberete jako v e-shopu. HOLZMAN, Ondřej. *Czech Crunch* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://cc.cz/resite-kupni-smlouvu-nebo-rozvod-cesi-rozjeli-online-pravni-sluzbu-kde-si-vyberete-jako-v-e-shopu/>

²⁷ O nás. *Legito* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://marketplace.legito.com/CZ/cs/info/nas-tym>

republike, kterou využívá například i Ústavní soud pro automatizaci své pracovněprávní agendy, je Legal Systems.²⁸

Obdobně jako u první popsané technologie i u této disruptivní technologie je výraznou výhodou znatelná úspora času, personálních kapacit a finančních prostředků vynaložených nejen na tvorbu dokumentů, ale i jejich kontrolu a proces schválení. Konzistentnost a snížení chybovosti je též společná oběma technologiím. Smluvní dokumentace v advokátních kancelářích se její automatizací sjednotí a nemůže se tedy v praxi stát, že dva advokáti budou vycházet každý z jiné a jinak staré verze dokumentů. Vzhledem k poměrně častým změnám v legislativě představuje automatizace dokumentů snadnou reakci na zmíněné legislativní změny regulace.²⁹ Zajímavým pozitivem automatizace dokumentů je zjednodušení právní řeči a větší srozumitelnost. Pro klienty, kteří jsou zvyklí často obdržet dokumenty, kterým zcela nerozumí, se jedná o zásadní změnu i v samotném chápání práva jakožto práce právníků.³⁰ V tomto spatřuji největší nevýhodu právního jazyka. Dlouhá a nesrozumitelná souvětí mají za následek ony nesrovnalosti v textech i právních dokumentech. Tato technologie by nastíněnému problému mohla předejít a právo by se tak stalo přístupnější pro širokou veřejnost.

Příprava automatizovaného dokumentu zabere mnoho času. Neúměrně vynaložené náklady na vypracování daných dokumentů se navrátí až s delším časovým odstupem. Možná to je jeden z důvodů, proč jednotlivé AK tuto technologii nezařazují do své běžné praxe. Nemají na vytváření automatizovaných dokumentů finanční ani personální prostředky. Další nevýhodou, kterou je vhodné zmínit, je ztráta flexibility a individuality. Automatizace právních dokumentů funguje na principu generalizování všech dokumentů. Nicméně každý klient, stejně jako jeho požadavek, je individuální a automatizace dokumentů sníží právníkům schopnost přizpůsobit dokumenty konkrétním potřebám klienta. V poslední řadě je neméně důležité, aby systémy, které generují automatizované dokumenty, byly

²⁸Legal systems [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.legalsystems.cz/?utm_term=legal%20systems&utm_campaign=VS_CZ_brand&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=6345946896&hsa_cam=12361697510&hsa_grp=153792784703&hsa_ad=679025227809&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-360187891801&hsa_kw=legal%20systems&hsa_mt=b&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAivGuBhBEEiwAWiFmYc1OAJEw2raVzWpEFCrdIFPqXHXyWjjiYhfOIRluQEIS00zz8UHNERoCbeEQAvD_BwE

²⁹Automatizace právních dokumentů. PWC [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pwclegal.cz/cs/automatizace-pravnich-dokumentu.html>

³⁰SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 101.

řádně šifrované, zabezpečené a splňovaly veškeré požadavky na ochranu osobních údajů. Riziko úniku dat a porušení soukromí klienta využívající služeb automatizovaných dokumentů může být poměrně vysoké.³¹

1.2.3. Konstantní propojení

Technologický vývoj obecně spolu s příchodem COVID-19 zapříčinil, že se mnohé služby a pracovní úkoly dají plnit na dálku. Digitální rozvoj neminul ani právní služby a jejich výkon, jak ho známe dnes, se mnohými faktory liší od předešlých forem. Konstantní propojení mezi právníkem a jeho klientem, ať už pomocí telefonu, notebooku či online platformy, způsobuje, že se jedná o další narušující technologii. Pro klienty se jedná o přístup k rychlým a pohotovým službám. Naopak právníkům přináší neustálý a zvyšující se tlak, který nelze odložit ani po příchodu z kanceláře domů.³² Neustálé propojení s vnějším světem způsobuje, že právníci jsou neustále online a dostupní svým klientům, kolegům a státním orgánům prostřednictvím různých zařízení a aplikací, jako jsou mobilní telefony, notebooky, video konzultace a porady, elektronické zprávy, sociální média a e-maily. Momentální doba očekává a možná i přímo vyžaduje, že právníci budou okamžitě reagovat na požadavky a dotazy svých klientů. Tato situace má disruptivní aspekt: profesní i soukromý život právníků je neustále pod tlakem klientů.³³ Kromě toho funkce „právě online“ nebo „dostupní na telefonu“ na sociálních sítích je také v mnoha směrech disruptivní, protože nabízí možnost právníka ihned oslovit. Konstantní propojení vyžaduje zvýšenou pečlivost v plnění pracovních úkolů. V záplavě všech možných e-mailů a zpráv je nutné naučit se rozeznávat a rozlišovat ty méně důležité od více důležitých. Právníci tudíž mají pocit, že musí být neustále k dispozici. Lze namítat, že každý má plné právo odpojit se od pracovní sítě, nicméně pokud právník nebude pro svého klienta k dispozici, bude tam vždy jeho konkurent. Advokacie je velmi kompetitivní prostředí a prozíravý právník, i když nerad, bude chtít trávit na síti mnoho svého času, protože jedině tak má jistotu, že daný problém či případ bude řešit jeho firma, nikoliv konkurenti.³⁴ Bohužel, současné trendy naznačují, že budeme spíše více připojeni,

³¹Automatizace právních dokumentů. *PWC* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pwclegal.cz/cs/automatizace-pravnich-dokumentu.html>

³²SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 105.

³³SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s.67

³⁴SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 107.

slovy Dova Seidmena „*Nikdy nebudeme méně propojeni.*“³⁵ Tato forma komunikace na dálku se již v poskytování právních služeb obecně ustálila a stala se jedním z hlavních pilířů v právních službách.

V naléhavých situacích, jak je již výše uvedeno, se konstantní propojení jeví jako velkou výhodou. Klient se na právníka může obrátit takřka kdykoliv a odkudkoliv. Další výhodou je vyšší spokojenost klientů. Klienti v praxi velmi neradi čekají několik dnů v napětí, až jim do e-mailové schránky přistane „právní analýza“ či odpověď na právní dotaz na půl strany. Rychlost odpovědí a řešení daného problému je též nutné zmínit při analýze výhod konstantního propojení. AK či online platformy, které budou nabízet téměř okamžitou reakci na klientův požadavek budou konkurenceschopnější, což je ve světě advokacie vítanou výhodou ne-li nutností.

Narušení sociálního života a psychiky (nátlaku a stresu) právníků lze postavit na opačnou stranu váhy oproti výhodám. K neustálému propojení je potřeba též technologií, proto lze důvodně předpokládat, že tato technologie bude vyžadovat minimálně ze začátku vyšší investiční náklady.

1.2.4. E-learning

Podoba vzdělávání v jakémkoliv oboru se značně změnila. E-learning, neboli online vzdělávání, je pro dnešní generace zcela esenciální způsob získávání informací. To platí i pro právnické profese. Právní vzdělávání pomocí technologií nabralo diametrálně odlišnou úroveň. Pandemie na rozvoji této technologie měla nepochybně velký podíl.³⁶

Online nástroje pro právní vzdělávání tréninky tzv. měkkých a tvrdých dovedností nabízejí nové možnosti vzdělávání v oblasti práva. Tyto nástroje nahrazují tradiční přednášky a vyučovací metody na právnických fakultách. E-learningové programy nezahrnují pouze běžné webináře a video přednášky, ale také virtuální moot court. Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci Masarykovou univerzitou a Karlovou Univerzitou vytvořila ještě před začátkem pandemie portál Nostis.cz. Jedná se o vzdělávací portál, na němž je možné online a zdarma získat know-how od předních právních odborníků a to

³⁵ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s.108

³⁶ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 68.

v různých odvětvích práva. Kurzy jsou koncipovány na video přednáškách a následných testech, které reflektují znalosti, jenž zazněly ve video přednáškách. Po splnění kurzu obdrží jeho účastník certifikát o jeho absolvování.³⁷ Univerzity v průběhu pandemie začaly zveřejňovat přednášky svých akademických pracovníků a došlo tak k přístupu široké veřejnosti ke znalostem, které se na univerzitách vyučují a ke kterým mají z velké části přístup pouze jejich studenti.

Vzdělávání nekončí po vystudování vysoké školy a získáním titulu potřebného pro výkon povolání. Další profesní vzdělávání se také často provádí například u advokátů a advokátních koncipientů, které zajišťuje v České republice ČAK. ČAK přesunula některé své vzdělávací akce do online prostředí a zdá se, že v tom hodlá pokračovat i nadále.³⁸ E-learning tedy nahrazuje tradiční formu vzdělávání a tím je zároveň přínosem a nutným krokem v dnešní době. Tradiční předávání know-how formou osobních přednášek a konferencí vytlačí online kurzy, konference a webináře, jenž bude možné si pustit odkudkoli a kdykoli.³⁹ Momentální forma vzdělávání je hybridního charakteru, nadále se můžeme setkat s pořádáním velkých národních konferencí a též je možné si zakoupit online semináře nebo se jich účastnit v přímém přenosu (live streamu).⁴⁰

Nevýhodou e-learningu je nemožnost navázat kontakty pro možnou budoucí spolupráci, poznat nové lidi, komunikovat a interaktivně se zapojovat.⁴¹

1.2.5. Online právní pomoc

Virtuální právníci již nejsou utopií. Jde o běžně zavedenou praxi. Systém online právní pomoci poskytuje právní informace, právní stanoviska, doporučení a právní poradenství prostřednictvím online služeb. Klient si může zakoupit jednorázovou právní pomoc nebo například online služby pravidelně odebírat. Jeden z důvodů budoucnosti takto poskytovaných právních služeb je opět v nízké nákladovosti. Tradiční právní poradenství zakotvující vždy osobní setkání a schůzky fakturované od hodiny ustupuje do stínu online právního poradenství.

³⁷Nostis [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.nostis.org>

³⁸Organizaci povinných a povinně volitelných seminářů zajišťuje ČAK výchovu koncipientů, rozvíjí jejich znalosti a pomáhá jim připravit se na advokátní zkoušku. ČAK též podporuje další vzdělávání advokátů.

³⁹ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 120.

⁴⁰ Příkladem takové konference je Kongres právní prostor, jenž se každoročně koná v dubnu. Jeden z nejznámějších právních portálů E-pravo.cz nabízí celou řadu online kurzů a webinářů.

⁴¹ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 120.

Některé weby poskytující online právní služby nabízí nejdříve první dotaz zdarma a až pozdější platbu za právní služby. Jedná se o efektivní a jednoduchou reklamu narušující dosavadní podobu právních služeb. Musím konstatovat, že je velmi nepravděpodobné, aby klienti upřednostnili zastaralou, složitou, drahou a časově náročnou alternativu v době, kdy jsou dostupné moderní právní služby během pár minut a kliknutí.⁴² S online právním poradenstvím souvisí též otevřené právní zdroje, jež jsou popsány v následující podkapitole. Další uvedená disruptivní technologie způsobuje to, že klienti chodí za svými zvolenými advokáty lépe informováni, protože si s velkou pravděpodobností o svém problému přečetli v odborném článku. Tradiční advokáti nebo AK by mohli argumentovat tím, že uvedené sdílení firemních know-how online je jako prozrazení cenného obchodního tajemství. Nicméně realita je taková, že internet vytvořil nové médium pro distribuci základních právních informací jakožto i právních služeb, což změnilo dynamiku trhu a silní hráči s tímto vývojem musí držet krok. Je v zásadě velmi obvyklé, že v dnešní době kancelář, která poskytuje online právní poradenství, má i na svém webu zveřejněny právní články na konkrétní témata, kterými se zabývají, případně na ně narazili s pomocí svých klientů.⁴³ Dále, klienti, kteří získávají profit či jinou formu prospěchu z těchto online služeb, často obrací své požadavky na AK, které tyto služby dlouhodobě poskytují.⁴⁴

Na českém trhu právních služeb online je často zmiňován web Dostupný advokát. Web nabízí řadu služeb, přičemž veškeré služby jsou již naceněné a tedy dopředu víte, kolik za ně zaplatíte. Web funguje na principu „e-shopu právních služeb“, alespoň jak tvrdí jeden z jeho zakladatelů: „*Na trhu tehdy neexistovalo, že by si člověk mohl koupit právní službu Rozvod, navíc v několika variantách podle toho, jestli má, nebo nemá děti. Všechny retailové právní služby jsme de facto převedli do standardního e-shopu, kde si zákazník vybere, vše vyplní online, zaplatí a advokátovi už přijdou připravené podklady,*“ vysvětluje princip fungování služby Jaroslav Baier a říká, že právě díky němu dokáže Dostupný advokát své služby škálovat. Podle Baiera přijde na web jejich projektu 150 tisíc lidí měsíčně. Zdaleka ne všichni si zakoupí nějakou právní službu. V týmu má totiž Dostupný advokát také několik redaktorů, kteří tvoří odborné texty s radami ze všemožných oblastí

⁴²SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 69.

⁴³ Například: <https://www.pravopropodnikatele.cz> a <https://blog.verdikto.com>.

⁴⁴ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 123.

*právního světa – a právě díky nim lidé často narazí i na další služby, když hledají, jak by mohli svůj problém vyřešit.*⁴⁵

Narušení v této technologii je zřejmé, právní online poradenství je povětšinou, jak je uvedeno výše, poskytováno za nižší cenové sazby oproti dosud zavedenému právnímu poradenství účtované na hodiny. AK byly právnímu poradenstvím online donuceny se přizpůsobit. Řešením některých z nich je inzerce služeb za již přesně danou cenu. Klient si tedy již dopředu může zjistit, kolik za danou právní službu zaplatí a cenová nabídka poptávané právní služby mu až po e-mailové komunikaci či po vyhotovení objednaného dokumentu nedojde do e-mailové schránky. Jedná se tedy i o větší transparentnost a též možnost porovnat ceny za právní služby a zvolit si nejlepší možnou variantu. Samozřejmě záleží, co klient od právní služby očekává.⁴⁶

1.2.6. Otevřené právní zdroje (open-sourcing)

Dostupné právní zdroje jsem zmiňovala v předchozí kapitole a to konkrétně v podobě právních článků. Odborné články například na portálech Advokátní deník, Právní prostor apod. nepřispívají jen široké veřejnosti orientovat se v konkrétní právní problematice. I advokáti, koncipienti či studenti mohou pomocí otevřených zdrojů rozvinout své dosavadní poznatky. Nicméně informace, které zveřejňují AK, ať už se jedná o právní články či různé vzory zdarma, nelze v pravém smyslu považovat za druh otevřeného právního zdroje. AK tuto formu sdělování informací používají spíše jako marketingový tah pro potenciální klienty.⁴⁷ Existují samozřejmě i veřejně dostupné materiály zaměřené na laickou veřejnost. Rušivý element volně dostupných právních materiálů spočívá v tom, že poskytují bezplatné informace, které byly dříve účtovány jako součást právních služeb.⁴⁸ Nutno též uvést, že nikdy není stoprocentně znám autor dostupného materiálu a nejsou často uvedeny zdroje, je tedy potřeba k nim přistupovat s určitou mírou obezřetnosti. Současně je také třeba brát v úvahu stále se měnící právní

⁴⁵Řešíte kupní smlouvu nebo rozvod? Češi rozjeli online právní službu, kde si vyberete jako v e-shopu. HOLZMAN, Ondřej. *Czech Crunch* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://cc.cz/resite-kupni-smlouvu-nebo-rozvod-cesi-rozjeli-online-pravni-sluzbu-kde-si-vyberete-jako-v-e-shopu/>

⁴⁶SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 69.

⁴⁷SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 128.

⁴⁸SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 70.

úpravu a tudíž i možnou neaktuálnost materiálů.⁴⁹ Na českém trhu lze pozorovat snahy o kolaboraci právních subjektů a poskytnutí otevřených právních zdrojů. V roce 2023 byl zveřejněn projekt CSD na kterém se podílelo 19 advokátních kanceláří různých velikostí působící v ČR. Jedná se o veřejnosti zcela zdarma dostupnou vzorovou dokumentaci ke start-upům. Tato iniciativa má vést k jednotné dokumentaci pro začínající společnosti, celý proces zakládání start-upu zjednodušit a také do určité míry snížit náklady při procesu zakládání.⁵⁰ V témže roce vznikla tzv. Korporadna (Korporátní poradna) od AK elegal. Korporadna nabízí osmidílnou sérii videí na Youtube nebo podcastu na Spotify věnující se založení společnosti, daňovým tipům a trikům, motivačním plánům pro větší podnikatelské subjekty a mnoho dalším radám do podnikání.⁵¹

Domnívám se, že otevřené právní zdroje napomáhají veřejnosti k lepšímu zorientování se v českém právním řádu a tudíž z dlouhodobého hlediska dochází i ke zdařilejšímu uplatňování zásady *vigilantibus iura skripta sunt*.

1.3. Občasně používané

1.3.1. Uzavřené právní komunity

Pod pojmem uzavřené právní komunity si lze v zásadě představit rozsáhlou komunitu právních expertů s konkrétní právní specializací, která se sdružuje na online platformě⁵² a sdílí mezi sebou své názory a zkušenosti. Společné řešení problémů, možnost konzultace a druhého názoru, a rozdělení práce mezi odborníky umožňuje úsporu času a nákladů v procesu poskytnutí právního poradenství. Od open sourcingu se liší tím, že nejsou dostupné široké veřejnosti, nicméně má stejně narušující efekt. Na základě této disruptivní technologie mohou též vzniknout právní materiály, které dříve právníci poskytovali jako součást svých služeb. Nejvhodnější právnická profese pro tento typ disruptivní technologie jsou

⁴⁹BARTOŠ, Michal. Online právní poradna zdarma nebo za poplatek. *Kropáček LEGAL advokátní kancelář* [online]. 2013 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pravopropodnikatele.cz/online-pravni-poradna-zdarma-nebo-za-poplatek>

⁵⁰*CzechStartupDocumentation* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://czechstartupdocs.com>

⁵¹ELegal. *Spouštíme Korporadnu: praktický videoseriál, který vás ZDARMA provede nástrahami podnikání.* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://elegal.cz/korporadna?utm_source=czecherunch&utm_medium=article&utm_campaign=LP_korporadna_czecherunch

⁵² Takovou nejvhodnější sítí je pravděpodobně LinkedIn.

podnikoví právníci. Mohou totiž těžit z výsledků spolupráce. Majoritní skupina advokátních kanceláří preferuje spíše poskytování svých služeb samostatně. Pro tyto subjekty se uzavřené komunity stávají disruptivními.⁵³ Nejslibnějším současným pokusem o takou uzavřenou komunitu je Legal OnRamp. Legal OnRamp zapojuje obě strany právních služeb.⁵⁴

1.3.2. Work flow a řízení projektů

AK fungující primárně na mnohokrát zmiňovaném modelu fakturací za hodinu práce (nebo na základě fixních poplatků odvozených od hodinového modelu), se dalším revolučním prvkem v oblasti práva stává spojení workflow a projektového řízení. Jednoduše řečeno, systémy workflow a projektového řízení přinášejí do komplexních právních procesů a činností efektivitu a konzistenci. Workflow systém si lze představit jako automatizovaný postup, či manuál při konkrétním pracovním úkonu. Systémy na této bázi nejčastěji disponují funkcemi plánování práce a času jednotlivých členů týmu, projektů, fakturace a financí.⁵⁵

Praktickým příkladem mohu být projekt manažeři. Ti zařizují, aby práce v daném developerském projektu probíhaly dle předem stanoveného plánu. Mají rozdělený postup a na každou práci přiřazené pracovníky. Též velmi pravděpodobně disponují časovou osou pro orientaci a přesném dokončení jednotlivých fází. Tuto práci v advokátních kancelářích vykonávají seniornější členové týmu za pomoci zmiňovaných systému workflow. Takový systém tedy automatizuje stále se opakující právní úkony. Za pomoci workflow systémů a jimi vytvořenými manuály či postupy dochází k efektivnějšímu plnění v procesu poskytnutí právní služby od začátku do konce.⁵⁶

Řízení projektů právních případů pak slouží k organizaci a správě komplexnějších právních aktivit či úkonů, které vyžadují koordinaci a postupné odbavování úkolů, které v řešení konkrétního případu přicházejí kontinuálně. Obě tyto technologie představují disruptivní změny pro společnosti, které dosud účtovaly právní služby na hodinové bázi. Opět se setkáváme s tím, že tyto disruptivní technologie ušetří čas a tím pádem i sníží náklady na poskytnutou právní

⁵³SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 131-133.

⁵⁴SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 71.

⁵⁵Tamtéž, s. 136-137.

⁵⁶ Tamtéž, s. 137.

službu. Řada těchto systémů disponuje možností založení elektronického advokátního spisu, bez čehož se dnes již mnoho advokátních kanceláří neobejde.⁵⁷

1.3.3. Online řešení soudních sporů (Online dispute resolution - „ODR“)

Řešení soudního sporu online po příchodu COVID-19 již není netradičním způsobem řešení dané věci. Největší uplatnění nachází ODR při řešení přeshraničních sporů, kdy se jeho účastníci mohou pohodlně soudit z rozdílných konců světa. Nicméně nemyslím si, že by tato disruptivní technologie zapříčinila v blízké budoucnosti (v řádu 10 let) naprostý zánik tradičních soudních sporů, kde se strany navzájem konfrontují osobně.⁵⁸

Odborná veřejnost však mluví o tom, že by mohl ODR způsob fungovat u spotřebitelských sporů či sporů z podnikatelské činnosti, kde není příliš potřeba osobní konfrontace mezi stranami. Standardní soud by veřejnost naopak preferovala u osobnějších záležitostí, kde je důležité osobně sdělit soudu svůj pohled či stanovisko na daný případ. Jedná se tedy například o sousedské spory nebo opatrovnické spory.⁵⁹

1.3.4. Online právní platformy- poradny

V České republice existuje již řada etablovaných online platform.⁶⁰ Pod online platformou si lze představit například webové stránky, portály, ale i aplikace, přes které jsou právní dotazy, rady či dokumenty poskytovány. Nejdéle fungující bezplatnou právní poradnou v ČR je Bezplatná právní poradna.⁶¹ Bezplatná právní poradna nabízí též i vzory právních dokumentů. Na webu jsou do jednotlivých právních sekcí rozřazeny právní dotazy, které si lze volně přečíst a případně tak najít řešení pro vlastní problematickou situaci.

⁵⁷ Trh nabízí mnoho „work flow“ aplikací, které usnadňují chod AK. Uvést lze ku příkladu Caflu, Legiswa, Preator etc.

⁵⁸ RAJENDRA, Josephine Bhavani. Disruptive technologies and the legal profession, s. 276-277

⁵⁹ <https://advokatnidenik.cz/2023/05/22/pruzkum-on-line-soudy-by-lide-uprednostnili-u-spotrebitelskych-sporu/>

⁶⁰ Velmi známou online poradnou je Verdikto.cz. Nicméně již řada advokátních kanceláří vedle výkonu tradiční advokacie zřizuje i vlastní online poradny, na kterých poskytují právní služby online.

⁶¹ *Bezplatná právní poradna* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.bezplatnapravniportal.cz>

Právní prostor též v červnu 2021 zprovoznil vlastní právní poradnu.⁶²

Za dobu fungování Právní poradny (od června 2021) v ní bylo položeno několik stovek dotazů, co se týká jejich zaměření:

35% se týkalo pracovního práva

20% tvořily daňové dotazy

10% problematiky chodu obcí a obecní samosprávy

Zbývající část dotazů směřovala na oblast stavebnictví (5%), Covidu (4%), BOZP (3%) či GDPR (2%), zbývající jsme nekategorizovali.

Čísla prosím berte s rezervou, zaprvé se stále mění a za druhé je kategorizace vždy ošidná.

Co se týká nejčastějších dotazů, které míří na pracovní právo, věnovaly se především skončení pracovního poměru, nemocenské a návštěv lékaře, rodičovské dovolené, rozvrhování pracovní doby, pracovních úrazů či přesčasových hodin.

Obrázek 3 Statistika dotazů z online právní poradny provozované Právním prostorem

Zdroj: e-mail od paní Mgr. Zuzany Cholastové, šéfredaktorky ze dne 3. listopadu 2023

Ze statistiky výše vyplývá, že právní dotazy na online poradně Právního prostoru jsou nejčastěji směřovány do oblasti pracovního práva a daňové problematiky. Online platformy pro právní služby umožňují rychlý a cenově dostupný přístup k právním službám a právním dokumentům. Tyto platformy zjednodušují komunikaci mezi právníky a klienty, poskytují online právní rady a nabízejí možnost vytvoření a správy smluv online. Rušivý element nalezneme v mnohonásobně nižší sazbě za právní radu než by tomu bylo u AK.⁶³

Vhodnost online platformy závisí na individuálních potřebách a preferencích klienta, typu právního případu a požadované úrovni osobní interakce a právního zastoupení. Jestliže není online platforma dostatečně zabezpečená, nebo i když je, může dojít k úniku osobních dat klienta a je tedy potřeba dávat pozor na informace, které jsou skrze online platformy sdělovány nebo do ní vkládány. Osobní řešení případu má větší výhodu v komplexnosti a souvislostech týkající se poskytnutí právní rady nebo služby. Právní rady poskytnuté skrze online platformy nemusí vždy vyhovět požadavkům klienta vzhledem k tomu, že k němu nepřístupují dostatečně individuálně. Využití online platformy může znamenat, že nebudete zcela stoprocentně vědět, kdo vám radí, zda má informace ověřené a zda je k poskytnutí oné rady skutečně kvalifikovaný. Právní rada nemusí být též vždy

⁶²Právní poradna. *Právní prostor* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/porada>

⁶³SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 78.

aktuální.⁶⁴ Nicméně s tímto nemohu zcela souhlasit. Na Bezplatné právní poradně odpovídají odborníci zapsaní v seznamu ČAK, což je možné si na webových stránkách ověřit.⁶⁵ Lze tedy důvodně předpokládat, že i rady budou aktuální a to vzhledem k tomu, že se jedná o odborníky zabývající se oblastí, na kterou odpovídají a tudíž se dá předpokládat i jejich orientace v platné právní úpravě.

1.4. Na vzestupu

1.4.1. Automatizovaná prognóza

Systémy předpovídající pravděpodobnost či vývoj právního případu v budoucnu jistě najdou uplatnění. Právníkům usnadní práci tím, že nebudou muset trávit nepřehledné množství času nad analýzou judikatury a z této analýzy následně vyvozovat možné závěry pro konkrétní případ. V těchto programech by mohly být veškeré soudní rozhodnutí a další kombinace data setů vloženy a na základě promptu tedy popisu případu by mohl program na základě algoritmů vygenerovat možná řešení, které by poté právník mohl nabídnout svým klientům spolu s vyhodnocením vhodnosti a požadavkům klienta. Současně by programy mohly být mnohem přesnější a preciznější než právníci.⁶⁶

1.4.2. Zakotvená právní znalost

Susskind se ve svých dílech zabývá disruptivní technologií, kterou nazývá zakotvená právní znalost. Jako příklad uvádí nastartování auta za předpokladu, že jsou všechny pásy osob přítomných v autě, zapnuté. Auto by tedy již bylo naprogramováno, aby nastartovalo pouze za této podmínky.⁶⁷ Obdobným příkladem je též nastartování auta vyžadující dechovou zkoušku řidiče vozidla.⁶⁸ Zakotvená právní znalost umožní procesech a systémech zakotvit konkrétní zákonné podmínky. Praktickým důsledkem tohoto zakotvení práva bude, že lidé nebudou muset být obeznámeni s aktuální legislativou, místo nich ji totiž budou znát systémy. Tato implementace právních pravidel v systémech eliminuje potřebu

⁶⁴ PREUSS, Ondřej. *Jak drahá je bezplatná právní poradna* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/bezplatna-pravni-poradna>

⁶⁵ Viz vyhledávač v seznamu advokátů ČAK dostupný: <https://vyhledavac.cak.cz>

⁶⁶ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 75-76.

⁶⁷ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 142

⁶⁸ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 72.

právníků varovat klienty o právním riziku dané situace.⁶⁹ Příklad výskytu zakotvené právní znalosti v právním prostředí je disruptivní technologie popsána výše. Mluvím o automatizaci dokumentů. Jedná se o naprosto typický příklad. V této technologii, poskytující vzory dokumentů, musí být zakotveny znalosti norem a smluvního práva. Přičemž s těmito znalostmi si uživatelé nemusejí lámat hlavu. Klient, který obdrží výsledný dokument si nemusí dělat starosti s legislativou, přestože důvodně předpokládá, že dokument je generován na základě a v souladu s platnými právními předpisy.⁷⁰

1.4.3. Online právní trh

Tento termín zahrnuje webové portály, které umožňují klientům hodnotit právníky a sdílet své zkušenosti s nimi, stejně jako poskytování cenových nabídek. Pro právníky, kteří v minulosti těžili z neznalosti svých klientů ohledně jejich potřeb a možností, jsou tyto technologie disruptivní, protože klienti přicházejí lépe připravení.⁷¹

Ovšem vzhledem k právům spotřebitelů a jejich dnes už standardnímu výběru poskytovatelů služeb není od věci si přiznat, že by bylo spíše žádoucí vytvořit online právní trh. Tedy jakousi „digitální advokátní platformu“ tak zvaný reputační systém obsahující sbírku recenzí, poznatků a doporučení od klientů a hodnocení jejich spokojenosti s poskytovatelem právních služeb. Nejedná se o vzdálenou budoucnost. Spotřebitelé mají právo si informovaně vybírat různé druhy produktů. Proč by si zcela legitimně a též informovaně nemohli vybrat vhodného poskytovatele právní služby na základě uvedených recenzí a zkušeností od dřívějších klientů? Poskytovatelům právních služeb by tento systém mohl přidat na důvěryhodnosti.⁷²

1.4.4. Právní QA-NLP/Automatizovaná právní asistence

Susskind definuje tzv. "question answering" (QA) jako odvětví počítačové vědy, které se zabývá vývojem systémů schopných automaticky odpovídat na otázky v libovolném jazyce. V právu by QA systémy mohly zvýšit přístup lidí

⁶⁹ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 72.

⁷⁰ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 142.

⁷¹ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 67-68

⁷² SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?*, s. 109.

k běžným právním tématům, analyzovat otázky v laické terminologii a nabízet řešení nebo právní služby. Tato společná kombinace umělé inteligence v právu, zahrnující analýzu dokumentů, strojovou předpověď a právní question answering, představuje disruptivní technologie v oblasti práva. Narušení spočívá hlavně ve změně⁷³

1.4.5. Blockchain

Blockchain je distribuovaným, decentralizovaným a veřejným registrem, resp. distribuovanou knihou obsahující záznamy o jednotlivých transakcích. Specifický typ databáze se strukturovanými soubory dat, který využívá určité kartografické funkce za účelem zajištění integrity dat a provádění autentifikace uživatelů. Blockchain je decentralizovaná technologie záznamu transakcí, která poskytuje transparentnost, nedotknutelnost a důvěryhodnost. Tato disruptivní technologie pro právníky znamená, že budou mít možnost ukládat smlouvu a data, který je téměř znemožňuje je měnit či falšovat. Právník využívající technologii blockchainu ji bude moci efektivně a spolehlivě využívat pro ukládání a sdílení smluv, ochraně duševního vlastnictví, automatickému vypořádání transakcí a to vše bez jediného lidského úkonu.⁷⁴

1.5. Další disruptivní technologie

Další disruptivní technologií, která se již též v praxi poměrně hojně využívá, jsou elektronické fakturační systémy. Ty jsou nejčastěji součástí workflow aplikací pro správu advokátní agendy, nicméně mohou být i samostatné. Jedná se například o systémy Bill Systems⁷⁵, Single case⁷⁶, Praetor⁷⁷ a další.

Možnou disruptí by mohl být též tak zvaný e-discovery. Tento proces identifikace, sbírání a správy elektronicky ukládaných informací umožňuje uchovávat a shromažďovat data z různých zdrojů na jedné platformě.⁷⁸

⁷³ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*, s. 76-78

⁷⁴ Tamtéž, s. 73

⁷⁵ Online. Bill. Dostupné z: <https://www.billsystems.co>. [cit. 2024-03-31].

⁷⁶ *Single Case* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.singlecase.com/cz>

⁷⁷ Praetor. *Wolters Kluwer* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/solutions/praetor?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwkuqvBhAQEiwA65XxQC2jwhcVnQEM08WlJKpHryLhqXGR9G2l6xoRyPUSprKcakUV4_7VRxoCkfgQAvD_BwE

⁷⁸ Deloitte článek o e-discovery

1.6. AI v právu

Na obrázku 1 je AI v právu ve schématu znázorněna jako kombinace čtyř disruptivních technologií. Jedná se o analýzu dokumentů, automatizaci dokumentů, právní QA a automatizovanou právní asistenci. Všechny 4 uvedené disruptivní technologie se v rámci AI využívají společně či rozdílně.⁷⁹

Umělá inteligence a strojové učení mají potenciál zautomatizovat rutinní právní úkony, analýzu právních dokumentů, vyhledávání precedentů a poskytování právních rad. Tím mohou zefektivnit práci právníků a snížit náklady na poskytování právních služeb. Obecně AI nenahradí studenty a koncipienty, spíš zmodifikuje jejich práci.

Programy se strojovým učením jsou natrénovány na určitém data setu, který se postupem času rozšiřuje, a to vkládáním dalších dat, pokládáním dotazů, vkládáním analýz apod. Právní režim, který reaguje na AI je AI Act, který byl zveřejněn Evropskou unií v nedávné době nicméně byl připravován od roku 2021 a od té doby se vlivem exponenciálního rozvoje AI stále měnil.⁸⁰ Rozvoj AI obecně i v advokacii bude stále rychlejší a systémy fungující na bázi AI budou stále dokonalejší. Stojí k zamyšlení, zda se nebude jednat o tzv. právní Pandořinu skříňku, protože nemůžeme zcela jistě říct, jaká všechna data budou mít takové systémy k dispozici a kam se rozvinou. Budou si poté žít vlastním životem.

V průlomovém rozsudku Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 10 C 13/2023 ze dne 11. října 2023 se soud poprvé vyjádřil k autorskému právu umělé inteligence. Soud v tomto rozsudku dospěl k závěru, že umělá inteligence nemůže být autorem s ohledem na nesplnění podmínky dle ustanovení § 5 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, která stanovuje, že autorem autorského díla může být jen fyzická osoba.⁸¹

Tudíž lze analogicky dovodit, že pokud umělá inteligence není autorem autorského díla v zákonném slova smyslu, protože se nejedná o fyzickou osobu, nemůže ani vykonávat advokacii dle ustanovení § 1 ZOK⁸², protože právní služby

⁷⁹ SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future.*, s. 256

⁸⁰ AI Act dostupný z: <https://artificialintelligenceact.eu/the-act/>.

⁸¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. října 2023, sp. zn. 10 C 13/2023

⁸² 1 § ZOK

jsou oprávněni poskytovat pouze advokáti, evropští advokáti a další. Jiné subjekty nejsou oprávněny právní služby dle ZOK poskytovat. Jak je tedy uvedeno ve stanovisku ČAK pro využívání AI při poskytování právních služeb „AI v jakékoliv formě nemůže být poskytovatelem právní služby ve smyslu § 1 ZOK.“⁸³ Stanovisko též naráží na problém chatbotů nebo online právních poraden napojených na AI. Na počátku musel kvalifikovaný odborník vložit své znalosti a zákonnou úpravu do chatbota. Jestliže chatbotu poskytl potřebné právní znalosti a určitým způsobem ho naprogramoval k odpovědím na právní dotazy, bude za poskytnutou radu chatbotem také odpovídat. Takovým příkladem může být AK Petráš Rezek, která provozuje platformu s názvem AI advokát. AI advokátovi mohou klienti položit právní dotazy týkající se různých odvětví práva. Na webových stránkách „Podle právního řádu ČR zatím nemohu poskytovat právní poradenství. Proto prosím berte moje odpovědi pouze jako nezávazná stanoviska a doporučuji si je ověřit u mých učitelů z AK Petráš Rezek, týmu více než 50 expertů na právo, daně a účetnictví poskytující služby po celé ČR. Nicméně věřím, že jsem budoucností právního poradenství.“⁸⁴ S obdobným konceptem přišla i AK Frank Bold advokáti, která též zavedla online právní platformu poháněnou AI zvanou Frank Bold AI. Frank Bold AI využívá verzi systému GPT 4 od společnosti OpenAI.⁸⁵ Dále AK Allen and Overy a pWC využívají AI právní systém s názvem Harvey.⁸⁶

AI mění paradigma poskytování tradičních právních služeb tím, že poskytne levnější, rychlejší a díky tomu i dostupnější právní služby. Otázkou není, zda AI v budoucnu nahradí právníky. Otázkou je za jak dlouho a do jaké míry AI nahradí nebo usnadní poskytování právních služeb. S přihlédnutím k exponenciálnímu růstu technologií je zřejmé, že AI se stane pravou rukou právníka, pokud se tak již nestalo.⁸⁷

⁸³ Stanovisko ČAK k využívání AI při poskytování právních služeb [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/09/15/stanovisko-cak-k-vyuzivani-ai-pri-poskytovani-pravnich-sluzeb/>, bod 2.

⁸⁴ AI advokát. Petráš Rezek advokátní kancelář [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ai-advokat.cz>

⁸⁵ Právní poradenství poháněné umělou inteligencí. Frank Bold spustil veřejné testování [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/9100-pravni-poradenstvi-pohanene-umelou-inteligenci-frank-bold-spustil-verejne-testovani>

⁸⁶ Harvey [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.harvey.ai>

⁸⁷ Využití umělé inteligence v advokacii [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/vyuziti-umele-inteligence-v-advokacii>

2. Charakteristika poskytování právních služeb online v ČR

2.1. Právní úprava

Poskytování právních služeb online je v ČR běžnou praxí. Nicméně hned na začátku je nutné stanovit si, kdo dle současné právní úpravy může právní služby poskytovat. Úpravu nalezneme v ustanovení § 2 odst. ZOK. Dle tohoto zákonného ustanovení je v ČR poskytování právních služeb vyhrazeno advokátům zapsaných v seznamu ČAK, evropským advokátům s průkazem z jiného členského státu EU a dalším specifickým právním profesím a to v mezích zvláštních předpisů.⁸⁸

Analogicky tedy odvozují, že pro poskytování právních služeb online v ČR platí zákonná ustanovení ZOK, etický kodex ČAK a další stanoviska ČAK zcela totožně, jako je tomu u tradičně poskytovaných právních služeb. Hned zpočátku je dále nutné postavit najisto, že i veškeré právní služby poskytnuté v online prostoru musí dodržovat zmíněné předpisy. Nejedná se o modifikaci advokacie pro kterou by platila jiná pravidla a jiné zákony. ČAK na vývoj poskytování právních služeb a jejich modifikaci do online podoby reagovalo výkladovým stanoviskem ze dne 9. 4. 2019. V tomto stanovisku zakotvilo mnoho definic a postupů či doporučení, které zpřesňují právní aspekty výkonu advokacie v online prostoru.⁸⁹

Stanovisko definuje, kdy lze právní službu považovat za poskytnutou online: „Právní služba se považuje za poskytovanou online (prostřednictvím online platformy, webové stránky či aplikace), pokud prostřednictvím online platformy jsou nejen sdělovány právní informace a probíhá komunikace mezi advokátem jako poskytovatelem a klientem jako příjemcem právní služby, ale prostřednictvím online platformy je právní služba i účtována (fakturována), eventuálně probíhá i platba (například převodem či platební kartou). V případě, že advokát sice prostřednictvím online platformy některé výstupy s klientem komunikuje, ale kromě toho ještě **probíhají osobní konzultace** a služba je fakturována a placena standardním postupem (faktura, bankovní převod), nejde o právní službu poskytovanou online.“⁹⁰

⁸⁸ § 2 ZOK

⁸⁹ Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online [online]. 9. 4. 2019. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.akkliment.cz/images/dokumenty/ČAK-pravni-sluzby-on-line.pdf>

⁹⁰ Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online, bod. 2.

Stanovisko ČAK nijak neomezuje používání online platform k poskytnutí právních služeb online, ale vyžaduje dodržování pravidel pro poskytování právních služeb dané zákonem a stavovskými předpisy. Ve stanovisku bylo též nutné vyřešit otázku reklamy právních služeb na online platformách, která též podléhá standardním zákonným a etickým aspektům.⁹¹

Poskytování právních služeb online s sebou však přináší i řadu praktických problémů, které budou rozebrány v následujících kapitolách a na nich navázaném výzkumu týkající se praktických otázek poskytování právních služeb online v ČR.

2.2. Odpovědnost za poskytnutí právní služby

První takový problém či výzvu chcete-li, shledávám v odpovědnosti za poskytnutí právní služby online. Dle ustanovení § 24 odst. 1 ZOK odpovídá advokát klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie a to i tehdy, byla-li způsobena v souvislosti s výkonem advokacie jeho zástupcem nebo jiným zaměstnancem než zaměstnaným advokátem.⁹²

Za právní službu poskytnutou skrze online platformu nenese odpovědnost její provozovatel, ale advokát, který danou právní službu reálně poskytne. Technické a administrativní provozování online platformy totiž automaticky neznamená i poskytnutí právních služeb.⁹³ Například již zmiňovaná Bezplatná právní poradna. Tuto webovou stránku založil MUDr. Zdeněk Mlčoch, který též online platformu spolu s dalšími osobami provozuje od roku 2015. Na právní dotazy však odpovídají advokáti zapsaní v seznamu ČAK a ti jsou tedy zodpovědní za poskytnutí té či oné právní služby. Provozování platformy na které dochází k poskytnutí právní služby nezakládá též odpovědnost za právní služby.

Právní služby na zmiňované Bezplatné právní poradně poskytují advokáti zdarma. Nicméně dle ustanovení § 22 odst. 1 ZOK platí, že „advokacie je vykonávána zpravidla za odměnu“⁹⁴. Slovo zpravidla je důležité vzhledem k tomu, že výše citovaný odstavec lze vyložit dispozitivně a to konkrétně tak, že ZOK

⁹¹ Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online, bod 5 a 8

⁹² § 24 odst. 1 ZOK

⁹³ Advokát Martin Maisner: Poskytovat právní služby na internetu nelze anonymně [online]. 2019 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/07/advokat-martin-maisner-poskytovat-pravni-sluzby-na-internetu-nelze-anonymne/>

⁹⁴ § 22 odst. 1 ZOK

předem předpokládá situace, kdy advokacie může být vykonávána i bezúplatně. Takovým příkladem je ustanovení advokáta ČAK či výkon právních služeb „pro bono“.⁹⁵ K této věci, týkající se odpovědnosti za poskytnutí bezplatné právní služby se vyjádřil Nejvyšší soud se ve věci spis. zn. 25 Cdo 4009/2014 ze dne 6. ledna 2015. Ve svém rozhodnutí soud konstatoval, že fakt bezúplatnosti neznamená ztrátu charakteru právních služeb jako výkonu advokacie. Současně dodává, že se musí jednat o právní služby poskytované advokátem.⁹⁶ Při posuzování činnosti jako výkonu advokacie tedy není podmínkou, aby taková činnost byla poskytnuta za úplatu. Načež ze závěru soudu lze vyvodit i to, že v případě škody či újmy způsobené advokátem klientovi dle ustanovení § 24 ZOK je bezvýznamné, zda advokát onu činnost poskytoval z úplatu.⁹⁷

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, který bych následně chtěla zmínit, se týká neoprávněného poskytování právních služeb. Osoba, která poskytuje právní služby a nemá k tomu potřebná oprávnění, se dopouští tzv. vinklaření.⁹⁸ Totiž i neoprávněné poskytování právních služeb online lze nazvat vinklařením, v tomto případě v online prostoru. Tento problém v online prostoru se jeví poměrně aktuální. Klient totiž s jistotou neví, kdo mu právní službu poskytuje a je tedy jednodušší se za advokáta vydávat. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. listopadu 2020, sp. zn. 9 As 77/2020 se vyjadřoval k problematice vinklaření, kterého se dopustil advokátní koncipient. Nejvyšší správní soud v rozsudku konstatoval, že právní služby jsou oprávněni poskytovat pouze advokáti. Advokátní koncipient nesplňuje předpoklady pro výkon advokacie⁹⁹ a taktéž nesplňuje ani zákonem stanovené povinnosti advokáta.¹⁰⁰ Za těmito zákonnými požadavky stojí ochrana příjemců právních služeb před nekvalifikovaným výkonem právní činnosti a současně jde o ochranu dalších poskytovatelů právních služeb před nerovnou

⁹⁵ CELERÝN, Jakub. *K odpovědnosti advokáta při poskytování bezplatných právních služeb* [online]. 2015 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-odpovednosti-advokata-pri-poskytovani-bezplatnych-pravnich-sluzeb-97769.html>

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014

CELERÝN, Jakub. *K odpovědnosti advokáta při poskytování bezplatných právních služeb* [online]. 2015 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-odpovednosti-advokata-pri-poskytovani-bezplatnych-pravnich-sluzeb-97769.html>

⁹⁸ ČAK založila počátkem června 2020 Desku (ne)cti. Rubrika se věnuje neoprávněnému podnikání v oblasti advokacie, informuje o aktuálních případech vinklaření a dalších záležitostech s vinklařením spojenými.

⁹⁹ § 5 odst. 1 ZOK

¹⁰⁰ § 16 - § 31 ZOK

konkurencí. Výše uvedenými pravidly se tak přispívá ke kultivaci a rozvoji právního prostředí.¹⁰¹

Právní online poradny při poskytování právních služeb online řeší ve svých obchodních podmínkách například takto: „*Klient bere na vědomí, že pro potřeby poskytnutí Právní služby termín „advokát“ zahrnuje kromě advokátů zapsaných v seznamu advokátů České advokátní komory rovněž advokátní koncipienty zapsané v seznamu advokátních koncipientů České advokátní komory nebo přiměřeně rovněž jiné zaměstnance advokáta. Pokud se takové osoby podílejí na poskytování Právní služby, vždy jednají jménem a na odpovědnost konkrétního advokáta.*“¹⁰²

2.3. Identifikace stran

2.3.1. Identifikace klienta

Stanovisko ČAK o poskytování právních služeb online hovoří o tom, že by advokát: „*měl vyžadovat identifikaci klienta přiměřeným způsobem, a to před poskytnutím právní služby. Klient musí být při poskytování právních služeb online přiměřeně identifikován, a to proto, aby informace a právní pomoc byly poskytovány na základě smlouvy konkrétní smluvní straně, bylo zamezeno konfliktu zájmů a striktně dodržena povinnost mlčenlivosti. Způsob přiměřené identifikace je zcela na advokátovi, který za porušení povinnosti mlčenlivosti, porušení zákazu konfliktu zájmů či nedostatečnou identifikaci klienta odpovídá.*“¹⁰³ Nicméně co lze považovat za přiměřený způsob identifikace klienta. Postačí k tomu platební údaje klienta? Pokud klient napíše advokátovi a požádá ho o právní služby prostřednictvím online platformy, jak lze postavit na jisto s kým advokát opravdu komunikuje a komu právní službu poskytne? Jak ověřit, zda daná osoba je opravdu tou, za kterou se vydává? Totiž ustanovení § 19 ZOK zakotvuje povinnost advokáta vyvarovat se poskytování právních služeb klientovi, jehož zájmy mohou být v rozporu se zájmy stávajícího klienta nebo klienta, kterému již v minulosti právní službu poskytoval.¹⁰⁴ Stanovisko ČAK hovoří pouze o přiměřeném způsobu, avšak

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. listopadu 2020, sp. zn. 9 As 77/2020

¹⁰² Obchodní podmínky. *Dostupný advokát* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/obchodni-podminky>, čl. 4.7

¹⁰³ *Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online*, bod 6

¹⁰⁴ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. ONLINE PLATFORMY NA PRÁVNÍ SLUŽBY. *Bulletin advokacie* [online]. 2017 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/online-platformy-na-pravni-sluzby>

už ne o konkrétních způsobech a ponechává tak prostor pro autonomii a výběru konkrétního způsobu identifikace.

2.3.2. Identifikace poskytovatele právní služby

Komentářová literatura k ustanovení § 1 ZOK výslovně stanoví, že: „*Advokát se pro případ intervence (kdekoliv při poskytování právní služby) prokazuje průkazem advokáta. Tímto průkazem je nejen identifikována osoba, ale též dokládáno oprávnění poskytovat právní službu jako advokát.*“¹⁰⁵ Ovšem jak zajistit řádnou identifikaci advokáta, který poskytuje právní služby online? Nastává zde stejný problém jako u předchozí kapitoly. Předložení průkazu advokáta se při poskytnutí právní služby online v praxi nevyužívá. Domnívám se, že ani při výkonu tradiční advokacie si advokát na schůzky s klientem nenosí svůj průkaz ČAK. Tyto průkazy se nejčastěji využívají pouze pro identifikaci před soudem jinými státními orgány. Advokát se tedy na online platformě může tímto průkazem identifikovat při začátku spolupráce s danou platformou, která si ověří, zda je opravdu kvalifikovaný pro výkon právních služeb. Ovšem je nutné brát na vědomí, že pokud klient zaplatí za odbornou radu platformě a ne přímo advokátovi nebo pokud jde platformě z poskytnutí právní rady podíl, zcela zjevně jedná platforma nezákonným způsobem.¹⁰⁶ JUDr. Martin Maisner k této věci v rozhovoru dále dodává: „*Poskytnutá služba je anonymní, bez záruky, bez odpovědnosti poskytovatele, který navíc docela určitě není pro případ škody způsobené vadným poskytnutím služby pojištěn. Na webových stránkách ČAK je možné si ověřit, zda je určitá osoba zapsaným advokátem a tudíž osobou oprávněnou poskytovat právní služby.*“¹⁰⁷

Nicméně převážná většina právních služeb online se neposkytuje přes online platformu, která by ověřovala kvalifikaci a identifikaci advokáta. Standardní praxí nejčastěji bývá, že AK přijde e-mail například s právním dotazem, kde se potenciální klient podepíše jménem a příjmením. Načež mu advokát přes svůj pracovní e-mail odpoví a buďto nacení právní radu nebo v případě právní rady zdarma poskytne samotnou radu. Klient si tedy může vyhledat advokáta v seznamu

¹⁰⁵ SVEJKOVSKÝ, J., a kol. *Zákon o advokacii. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 651 s. ISBN 978-80-7179-248-2, s. 24-28.

¹⁰⁶ *Advokát Martin Maisner: Poskytovat právní služby na internetu nelze anonymně* [online]. 2019 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/07/advokat-martin-maisner-poskytovat-pravni-sluzby-na-internetu-nelze-anonymne/>

¹⁰⁷ Tamtéž

ČAK či na stránkách AK a dalších internetových zdrojích, též může ověřit, zda se jedná o reálnou osobu.

2.4. Ochrana důvěrných informací klientů a mlčenlivost

Ochrana důvěrných informací klientů je jednou z těchto povinností a současně i jednou z nejzásadnějších otázek co se týká poskytování právních služeb online. K povinnosti ochraně klientských dat řadíme dále povinnost mlčenlivosti. Advokáti a AK na svých cloudových úložištích skladují a zpracovávají velké množství informací svých klientů, které se snadno mohou dostat do rukou neoprávněné osoby.¹⁰⁸ Stavovský předpis na ochranu klientských dat sice zatím neexistuje, a přestože úpravu nenalezneme ani v ZOK lze tuto povinnost dovodit z obecné povinnosti mlčenlivosti a dále povinnosti vést klientský spis.

„Zákon o advokacii zatěžuje advokáta povinnostmi, které sice nemůže splnit, ale které současně nelze považovat za neexistující s ohledem na zásadu impossibilium nulla est obligatio.“¹⁰⁹

Povinnost mlčenlivosti lze rozdělit na dvě složky a to *pasivní* – zajistit dostatečnou ochranu klientským datům a zároveň zajistit, aby se o nich nikdo nedozvěděl a mlčenlivost *aktivní*, která znamená povinnost advokáta nesdělovat důvěrné informace o klientovi.¹¹⁰ Právě ona pasivní mlčenlivost má přímou návaznost na ochranu dat klienta. Advokát by měl být schopen zajistit klientova data tak, aby nedošlo k jejich úniku a pokud se tak stane, odpovídá za jejich únik.¹¹¹ AK mohou klientská data v praxi chránit například tak, že si zajistí tým IT expertů, kteří se jim budou starat o veškeré zabezpečení počítačů, platform a hesel. Není též od věci se pravidelně vzdělávat právě v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Popsané disruptivní technologie mají značný vliv na poskytování právních služeb online a to nejen v České republice. V předchozí kapitole jsem poukázala na ovlivnění poskytování právních služeb online právě disruptivními technologiemi.

¹⁰⁸ BRAUNER, Jan. Dopady technologického vývoje na povinnosti advokáta na úseku kybernetické bezpečnosti. *Advokátní deník* [online]. 2022 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/2022/07/15/dopady-technologickeho-vyvoje-na-povinnosti-advokata-na-useku-kyberneticke-bezpecnosti/#_ftn9

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ § 24 odst. 1 ZOK

Jedním z cílů výzkumné části je mé přesvědčení, že již mnoho disruptivních technologií¹¹² různě velké AK běžně využívají. Ad hoc byl pro tuto kapitolu využit výzkum.

2.5. Výzkumná část

Část této práce je zaměřena na výzkum poskytování právních služeb online v ČR. Konkrétně pak na výzkum praktických problémů popsanych v této kapitole. Úvodem bych ráda nastínila postup, jakým hodlám provést zmiňovaný výzkum. Ještě předtím bych však chtěla uvést na pravou míru, že výzkum a zvolená metoda jako taková byť i s větší mírou benevolence není zcela reprezentativní jako spíše orientační. Tím pádem i výsledek výzkumu označuji pouze za orientační z toho důvodu, že i přes podniknuté kroky k získání velkého vzorku respondentů se výzkumný vzorek může jevit jako nedostačující. K výzkumu tedy *a priori* přistupuji jako k orientačnímu ukazateli, jak na českém advokátním trhu prakticky poskytování právních služeb online v AK funguje. Součástí výzkumu je též shrnutí a závěr z výzkumu vyplývající a taktéž doporučení pro praxi.

2.5.1. Výzkumné otázky a hypotézy

Na začátku výzkumu zaměřující se na poskytování právních služeb online a s tím spojené praktické problémy jsem formulovala výzkumné otázky a hypotézy.

Výzkumné otázky

- **Jak AK identifikují klienta, který právní službu poptává a advokáta, který právní službu online poskytuje?**
- **Chrání AK osobní údaje klienta při poskytování právních služeb online a pokud ano jakým způsobem?**
- **Kdo nese odpovědnost za poskytnutí právní služby online?**

Výzkumné hypotézy

- **AK poskytují nejčastěji právní služby online formou odpovědí na právní dotazy a též formou poskytnutí dokumentů a vzorů.**

¹¹²Jedná se převážně o disruptivní technologie popsané v kapitolách 1.1 a 1.2 této práce.

- **AK přiměřeným způsobem neidentifikují klienta pro poskytnutí právní služby online.**
- **AK ochranu klientských dat nejčastěji řeší skrze externí IT firmy**
- **V advokátní praxi se již ve většině AK využívá v různých podobách a nástrojích umělá inteligence.**
- **Stanovisko ČAK není dostatečnou úpravou pro poskytování právních služeb online.**

2.5.2. Metoda výzkumu

Pro tento výzkum byla zvolena metoda empirického výzkumu, kterou je dotazníkové šetření (kvantitativní výzkum) a následné grafické zpracování získaných informací.

2.5.3. Tvorba dotazníku

Dotazník byl sestaven pomocí Google formuláře z důvodu usnadnění sběru dat a větší přehlednosti. Celkem je dotazník složen z 13 otázek. Většina otázek (otázky č. 3) je uzavřených z důvodu toho, že jsem chtěla, aby dotazník vyplnilo co nejvíce respondentů. Přičemž jsem brala v úvahu, že advokáti jsou s velkou pravděpodobností časově vytížení, a tudíž raději vyplní dotazník u kterého budou moci pouze zaškrtnout své odpovědi a ne je zdlouhavě vypisovat. Vyplnění dotazníku bylo anonymní a dobrovolné. Respondenti měli možnost vybrat jednu z možností a u některých otázek i několik možností.

2.5.4. Metoda sběru dat

Jak jsem již výše uvedla, dotazník se skládal z 13 otázek. Otázky směřovaly na praktické problémy souvisejícími s poskytováním právních služeb online. Dotazník byl rozdělen do 3 sekcí. První sekce byla spíše informativního charakteru. Dotazovala jsem se respondentů na velikost AK, ve které pracují, v jakém krajském městě a na jaký obor práva se AK ve které pracují specializuje. Druhá sekce dotazníku řešila již poskytování právních služeb prakticky, a to jaké formy právních služeb online AK poskytuje, zda vůbec, jak se strany autentizují, kdo nese odpovědnost za poskytnutí právní služby v případě chyby či nesprávnosti, jak se

AK snaží chybovosti předcházet a jakým způsobem AK chrání data svých klientů. Poslední sekce dotazníku se věnovala využití disruptivních technologií v praxi, a dotazovala jsem se též na využití AI v AK a zda se respondenti domnívají, že je poskytování právních služeb online dostatečně upraveno výkladovým stanoviskem ČAK.

Dotazníkové šetření se uskutečnilo v době od 11. března do 21. března 2024. Dotazník jsem nejprve dne 11. března 2024 rozeslala mezi své kolegy z právnických fakult, přičemž jsem kladla důraz na to, aby byl vždy osloven jeden kolega/kolegyně z jedné AK. Dotazník jsem dále umístila na síť LinkedIn. Po 5 dnech od zahájení dotazníkového šetření začaly odpovědi stagnovat, proto jsem se rozhodla sestavit tabulku AK z různých krajských měst. Poté jsem v průběhu 2 dnů rozeslala e-mail s prosbou o vyplnění dotazníku kvůli získání vzorku pro dotazníkové šetření. Zmíněným e-mailem jsem oslovila přes 430 subjektů.

Nicméně výzkumný vzorek, se kterým ve výsledcích dotazníkového šetření pracuji, je 83 respondentů. 1 respondent = 1 AK. Snažila jsem se neoslovovat znovu AK u které jsem měla dotazník od svých kolegů a kolegyně již vyplněný.

Odpovědi na všech 13 otázek od 83 respondentů byly překopírovány do prostředí Microsoft Excel, kde jsem je následně pomocí grafů vyhodnotila. Konkrétní výsledky dotazníkového šetření spolu se slovním hodnocením obsahuje kapitola 2.5.5. této práce. Číselné údaje jsou vyjádřeny buď v počtu subjektů nebo procentuálně a jsou zaokrouhleny na celá čísla. Přílohy k této diplomové práci jsou dotazník a odpovědi na dotazník v Microsoft Excel.

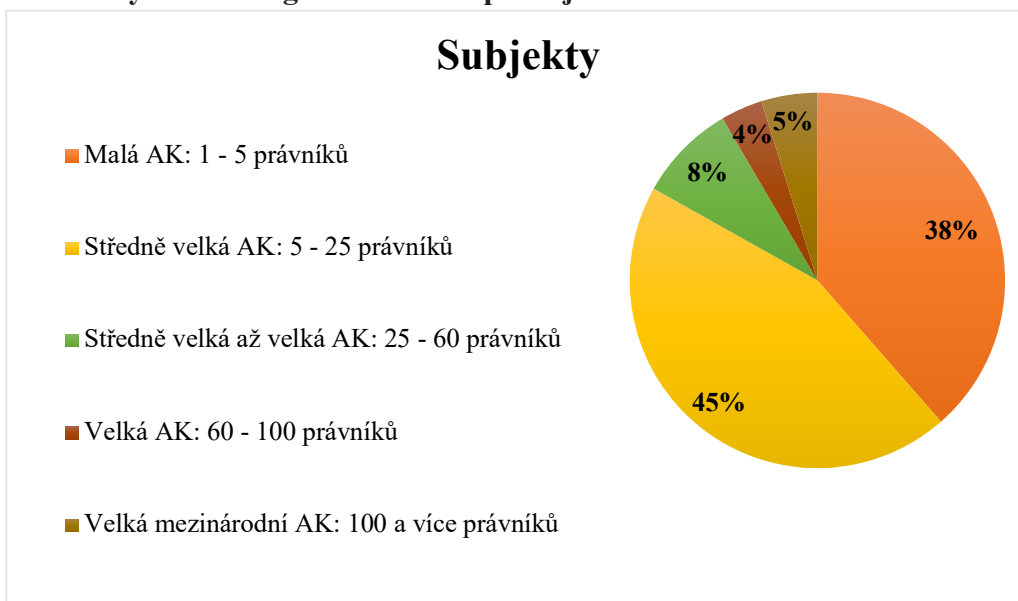
2.5.5. Výsledky výzkumu

Výsledky výzkumu jsem rozdělila do dvou částí. V části první jsou výsledky zobrazeny pomocí grafů a dle jednotlivých otázek v dotazníku. Odpovědi jsou jednotlivě přehledně zpracovány a zaneseny do grafů. Otázky jsou ponechány v pořadí, v jakém se nacházely v dotazníku. Jedná se tedy o celkové shrnutí respondentů a jejich odpovědí na jednotlivé otázky.

Druhá část je s ohledem na hlavní a dílčí cíle výzkumu a taktéž hypotézy důležitější. Jedná se o závěr výsledků, co z výzkumu konkrétně vyplývá a též je

v této části odpovězeno na cíle výzkumu a potvrzeny či vyvráceny hypotézy výzkumu.

1. Vyberte kategorii AK v níž pracujete:

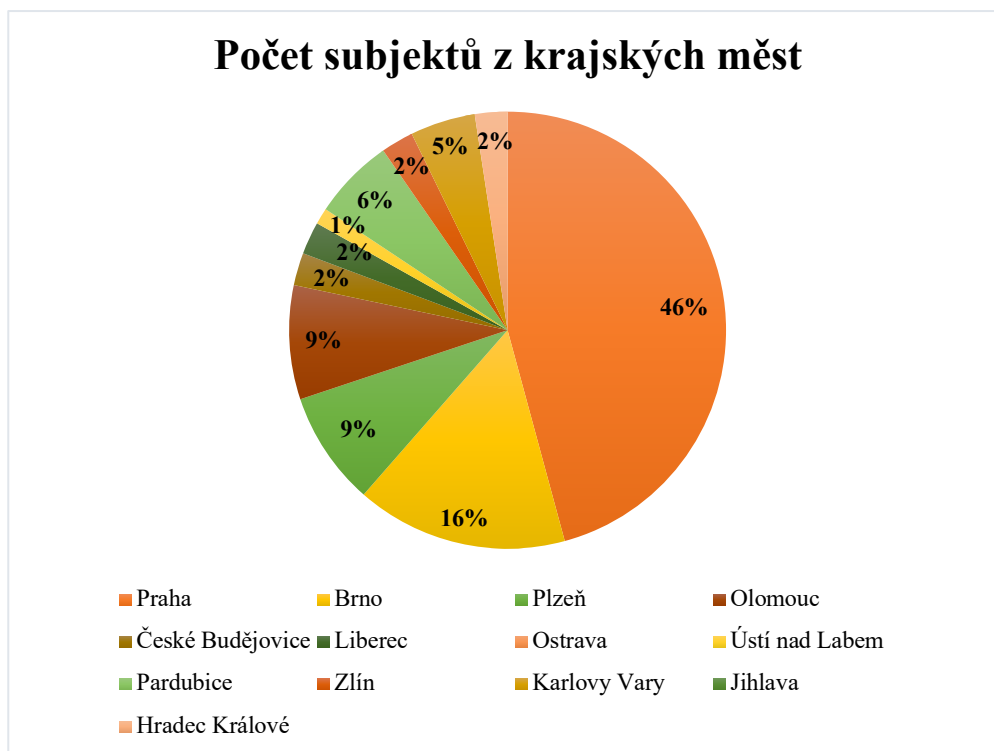

Graf 1 Subjekty výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu můžeme pozorovat, že největší vzorek respondentů spadá do kategorie Středně velká AK. Jedná se bezmála o 45 %, tedy 37 respondentů. Druhou nejpočetnější kategorií, která se dotazníkového šetření zúčastnila je Malá AK s 38 %, 32 respondentů. Nicméně z každé kategorie zodpověděli dotazník alespoň 3 respondenti.

2. V jakém krajském městě se AK nachází?

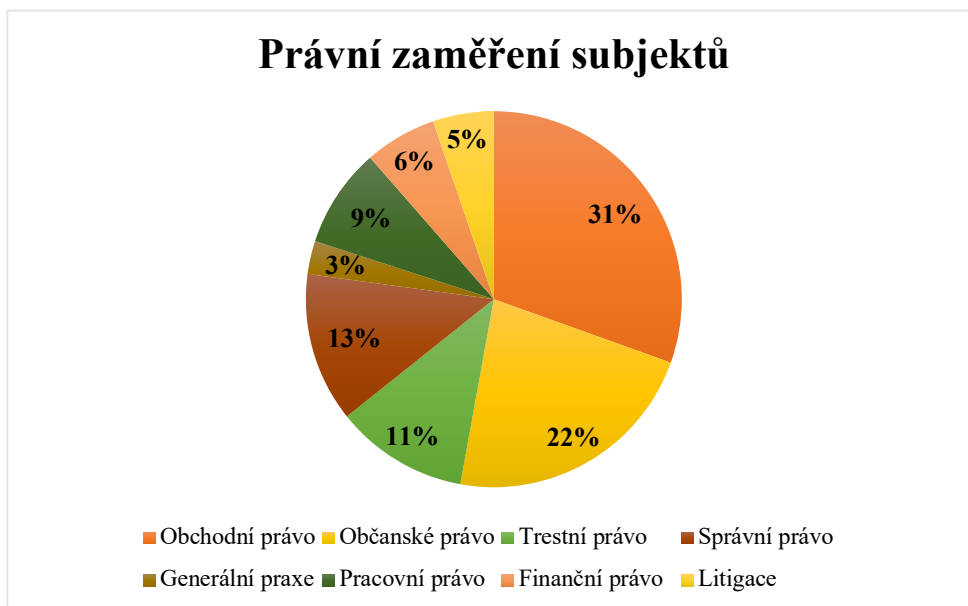

Graf 2 Počty subjektů dle krajských měst

Zdroj: vlastní zpracování

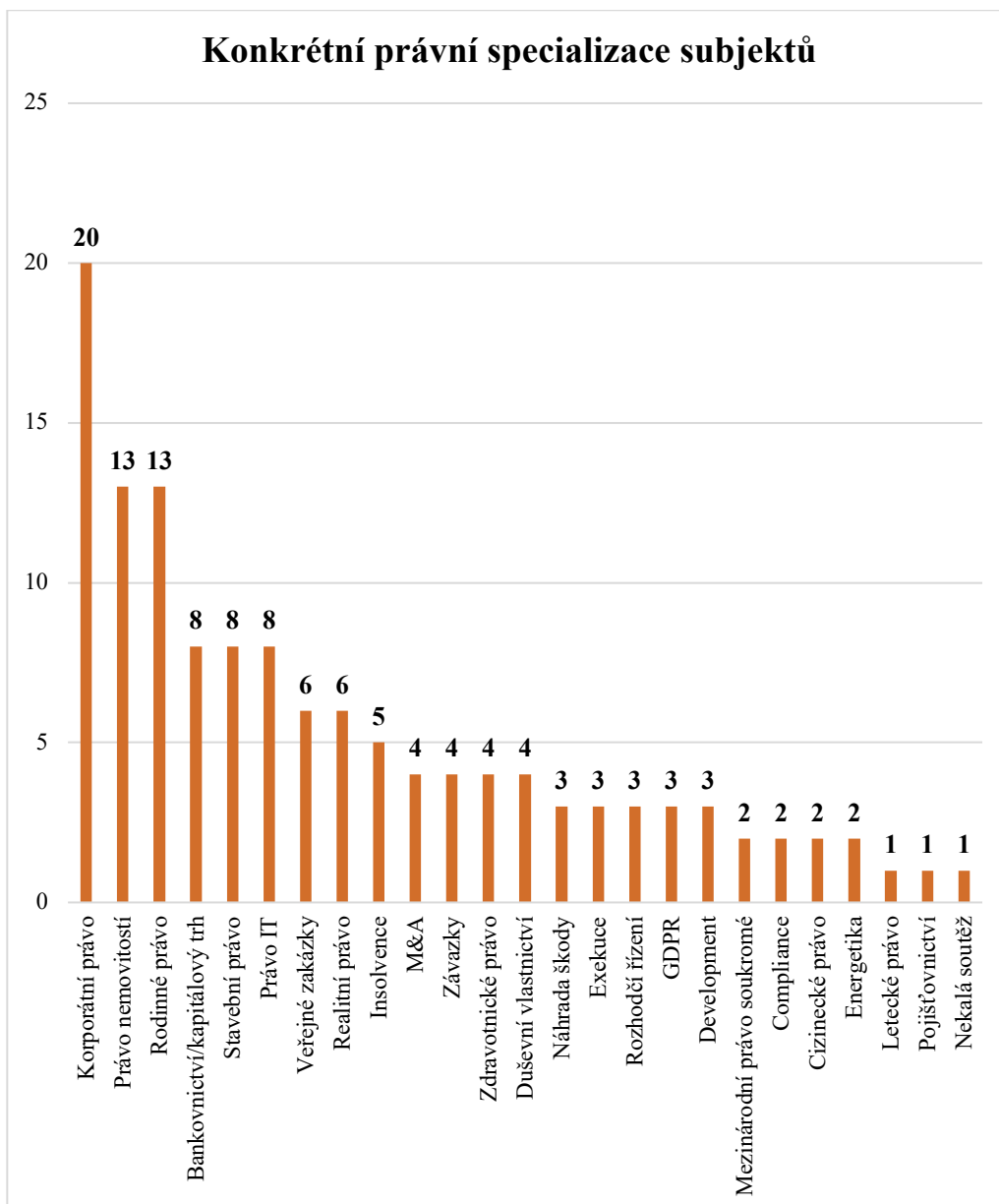
Z respondentů nejvíce odpovídaly AK sídlící v Praze (jedná se o přibližně 46 % a 38 respondentů), což je i zcela logický předpoklad vzhledem k tomu, že v Praze nalezneme nejvíce AK. Druhým nejpočetnějším městem, ve kterém respondenti sídlí je Brno s bezmála 16 % a 13 respondenty. O třetí místo se dělí Plzeň a Olomouc s 9 % respondentů. Účast respondentů přičítám faktu, že se v těchto městech nachází i právnické fakulty. Dotazníkového šetření se nezúčastnily AK z Jihlavy a Ostravy.

3. Na jaké hlavní oblasti práva se AK specializuje (uved'te, prosím, alespoň 3 oblasti)?

Graf 3 Právní zaměření subjektů výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 Specifické zaměření subjektů výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 1: Nejčastější kombinace právního zaměření AK

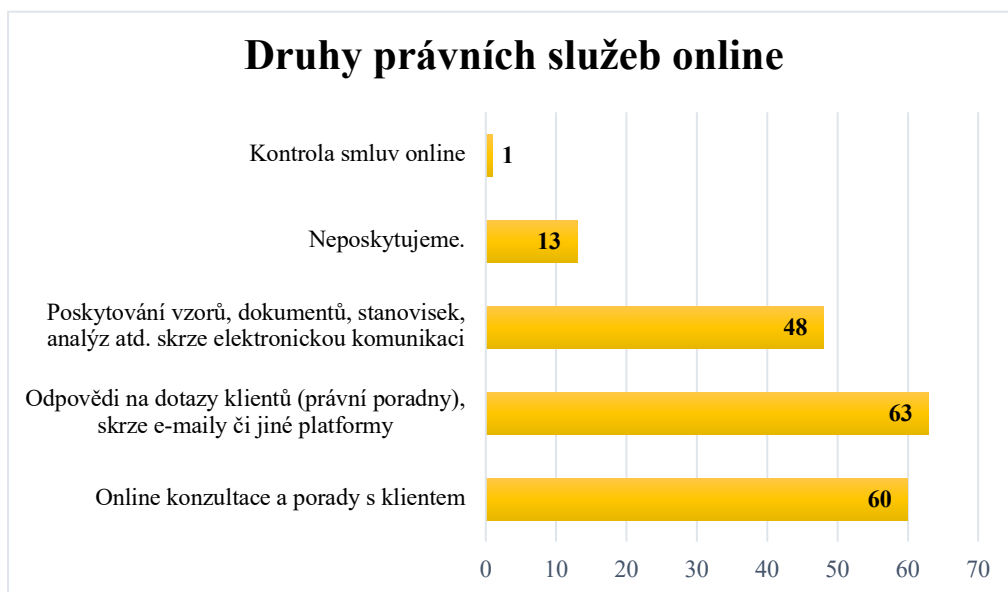
Kombinace	Počet
Občanské, obchodní, správní	18
Občanské, obchodní, trestní	16
Obchodní, správní	10
Občanské, obchodní, pracovní	9
Obchodní, finanční	6
Občanské, obchodní	5
Obchodní, správní, pracovní	5
Občanské, obchodní, správní, trestní	4
Občanské, správní, trestní	2
Občanské, obchodní, pracovní, trestní	2

Zdroj: vlastní zpracování

Třetí otázka měla za cíl zjistit, jakou oblast práva nejčastěji respondenti praktikují a současně, v jaké oblasti práva se právní služby online nejčastěji poskytují. Nutno poznamenat, že většina AK se nesespecializuje pouze na jednu oblast práva, proto bylo již v názvu otázky požadováno, aby respondenti napsali alespoň 3 oblasti práva. Z grafu č. 3 jasně vyplývá, že AK, které se zúčastnily výzkumu, praktikují nejčastěji obchodní (31 %), občanské (22 %), správní právo (13 %) a trestní právo (11 %). Nejčastějším specifickým zaměřením respondentů je dle šetření a grafu č. 4 korporátní právo. Následně právo nemovitostí, rodinné právo, bankovníctví/kapitálový trh, stavební právo, právo IT, veřejné zakázky, realitní právo a insolvence.

Tabulka přiléhající ke třetí otázce nastiňuje nejčastější kombinace oblastí práv (spolu s konkrétním počtem respondentů), na něž se jednotlivé AK v rámci výkonu své advokátní praxe specializují. Kombinace s největším počtem respondentů je občanské, obchodní a správní právo. Následuje občanské, obchodní a trestní právo a na třetím místě obchodní a správní právo.

4. Poskytujete některý z těchto typů právních služeb online?

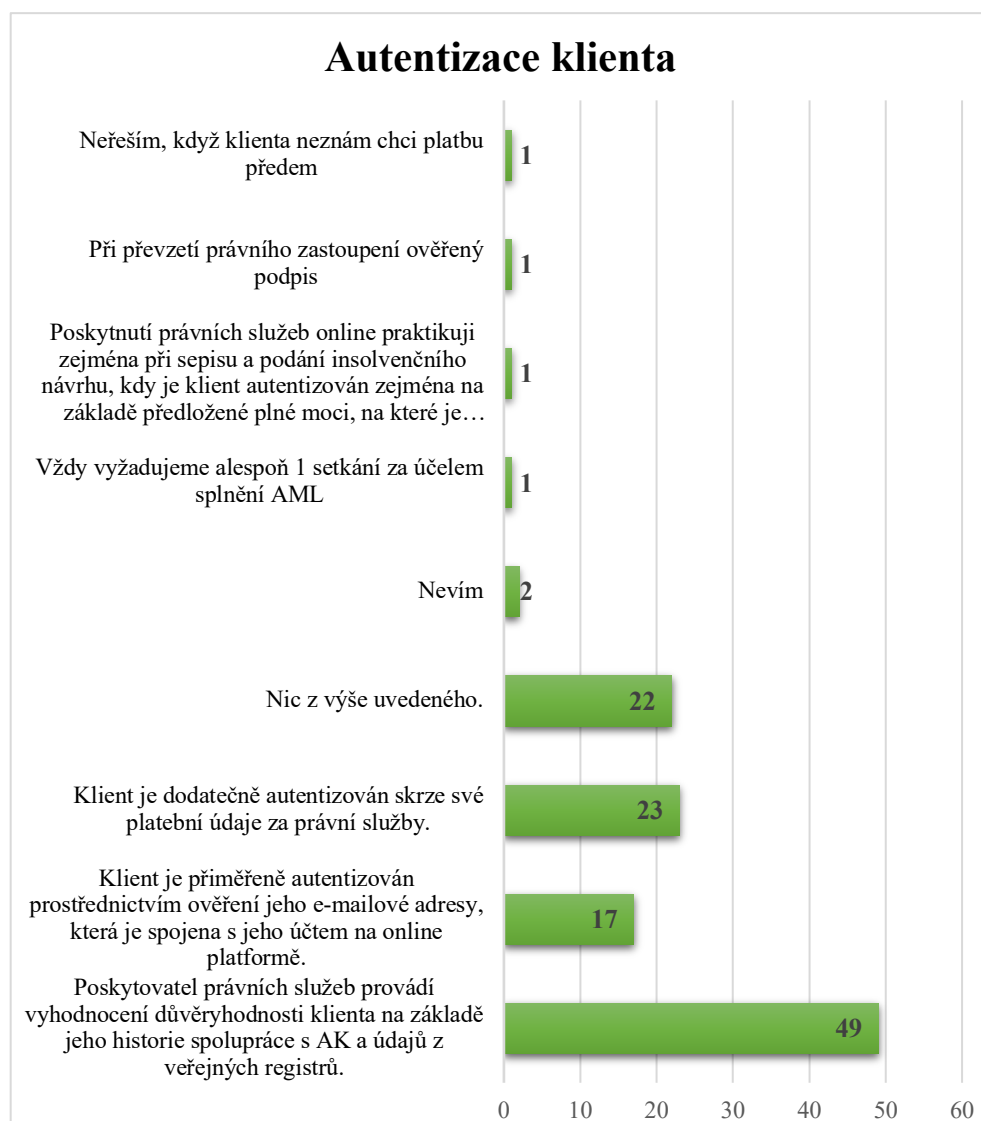

Graf 5 Druhy právních služeb poskytovaných online

Zdroj: vlastní zpracování

Čtvrtá otázka dotazníku je také první otázkou ze sekce poskytování právní služeb online prakticky. Z dotazníkového šetření vyšlo najevo, že nejčastěji AK poskytují právní služby typu *odpovědi na dotazy klientů, skrze e-maily či jiné platformy*. S druhým nejvyšším počtem 60 respondentů se umístil typ *právních online služeb online konzultace a porady s klientem*. Kombinaci, kterou respondenti zaškrtovali nejvíce byla *online konzultace a porady s klientem spolu odpovědi na dotazy klientů skrze e-maily či jiné platformy*. Přehledně jsou výsledky zaneseny do grafu č. 5.

5. Jak probíhá přiměřená autentizace klienta při poskytnutí právní služby online?

Graf 6 Autentizace klienta ze strany poskytovatele právní služby online

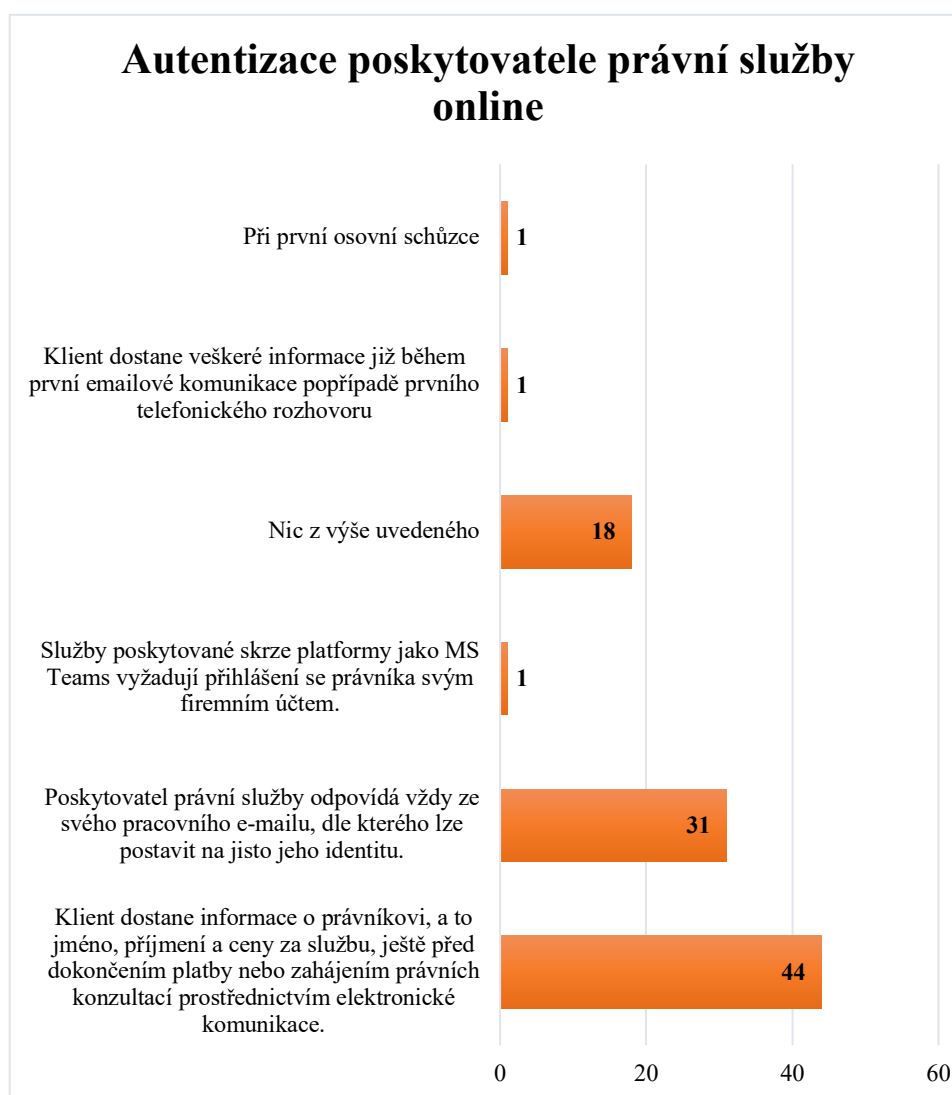
Zdroj: vlastní zpracování

kapitola 2.3. Prakticky tedy většina respondentů (49) autentizuje klienta na základě jeho historie a spolupráce s AK a údajů z veřejných rejstříků.¹¹³ Dále AK využívají dodatečnou autentizaci klienta skrze jeho platební údaje za poskytnutí právní služby. Jedná se o 23 respondentů. Posledním nejvyužívanějším způsobem autentizace klienta je ověření jeho e-mailové adresy, která je zároveň spojena s jeho účtem na online platformě. Jeden

¹¹³ Například veřejný rejstřík, živnostenský rejstřík a pokud se rada týká nemovitosti tak přichází v úvahu i katastrální rejstřík Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního.

z respondentů též odpověděl, že vyžadují 1 setkání za účelem splnění povinností AML zákona, přičemž pokud tak činí nejedná se dle stanoviska ČAK o právní službu poskytnutou online.¹¹⁴ Zajímavé řešení autentizace klienta shledávám v „Poskytnutí právních služeb online praktikuji zejména při sepisu a podání insolvenčního návrhu, kdy je klient autentizován zejména na základě předložené plné moci, na které je jeho ověřený podpis a zasílá i výpis z rejstříku trestů a další listiny“.

6. Jak probíhá autentizace na straně poskytovatele právních služeb online?

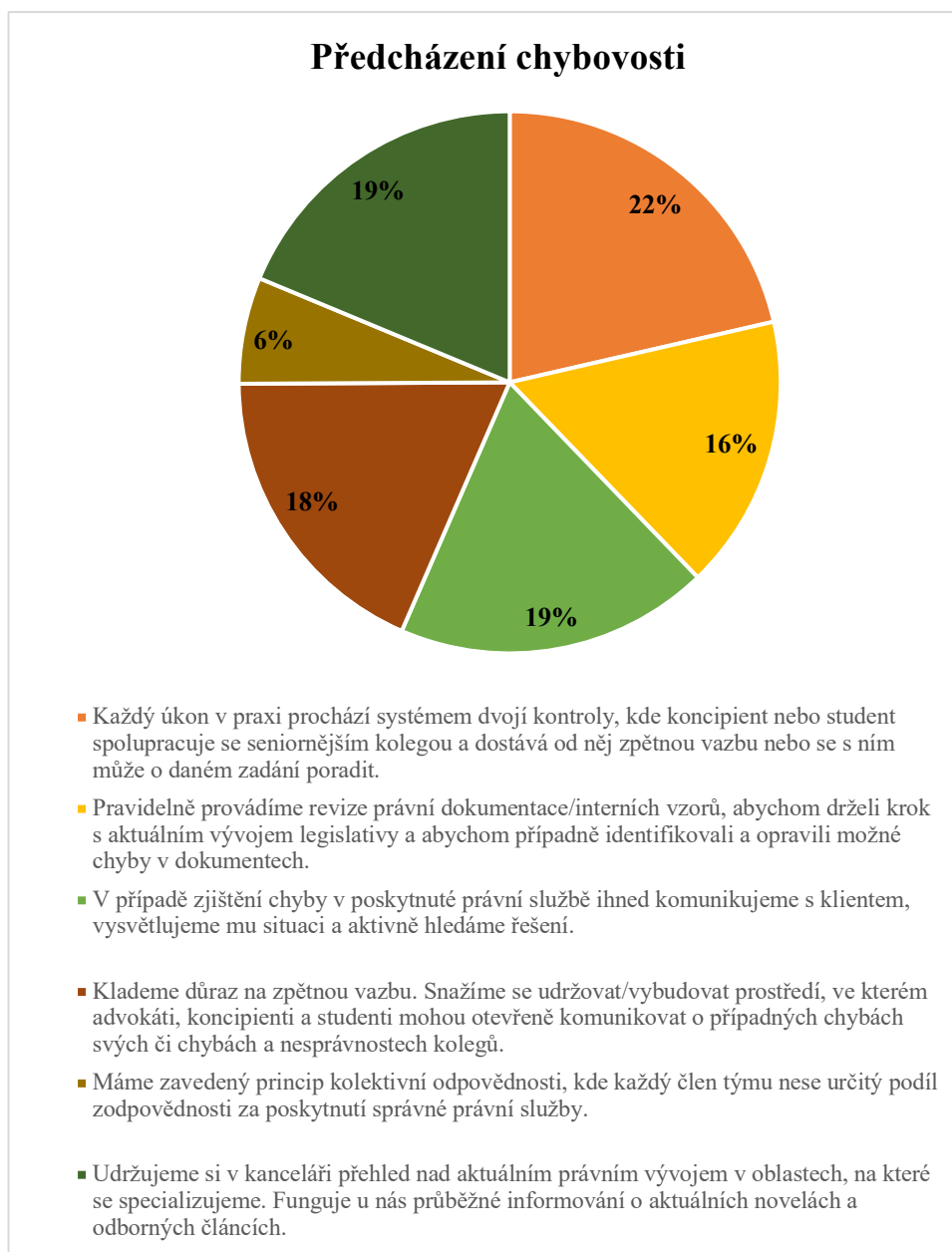
Graf 7 Autentizace poskytovatele právních služeb online vůči klientovi

Zdroj: vlastní zpracování

¹¹⁴Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online, bod. 2.

Advokát se nejčastěji (44 respondentů) dle výsledků dotazníkového šetření identifikuje na základě svého jména, příjmení a ceny za službu, a to ještě před dokončením platby nebo zahájením právních konzultací prostřednictvím elektronické komunikace. Druhým nejčastějším způsobem identifikace je odpověď z pracovního e-mailu, dle kterého lze postavit identitu advokáta na jisto. Někteří respondenti také uvedli, že „*Služby poskytované skrze platformy jako MS Teams vyžadují přihlášení se právníka svým firemním účtem*“ nebo „*Klient dostane veškeré informace již během e-mailové komunikace popřípadě během prvního telefonického rozhovoru.*“

7. Jak se snažíte předejít chybám či nesprávnostem při poskytnutí právní služby?

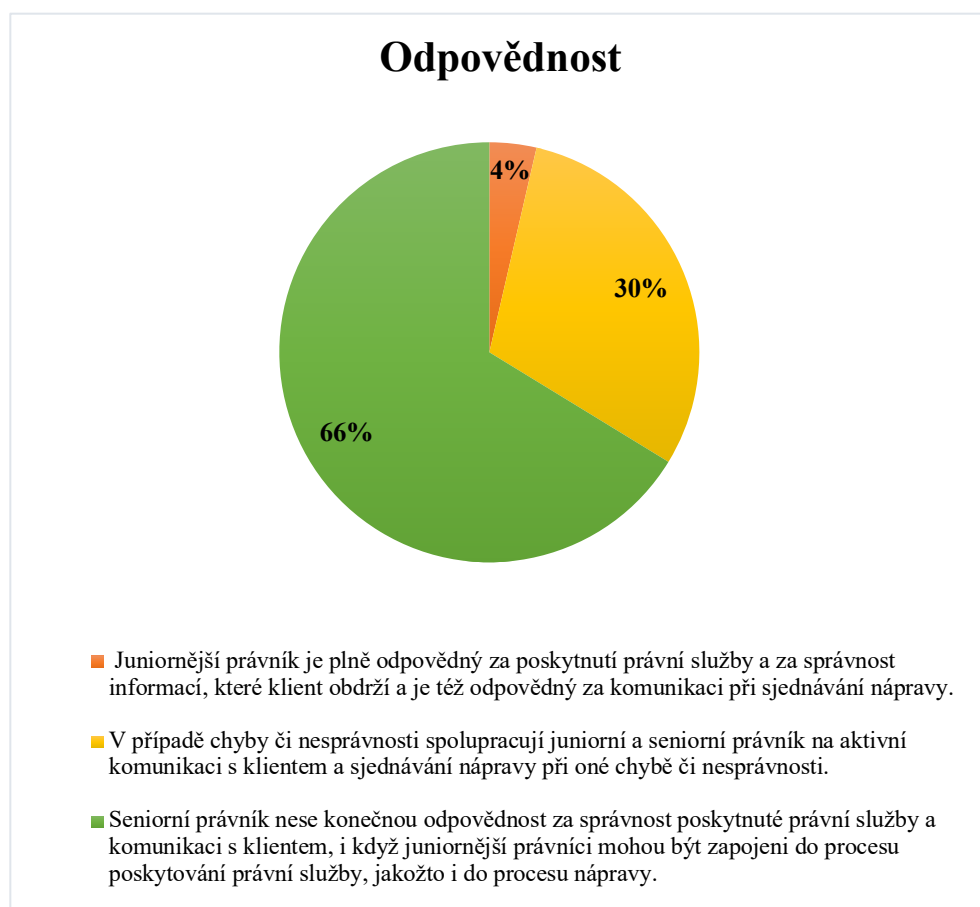
Graf 8 Předcházení chybovosti v poskytnuté právní službě online

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědnost za chyby či nesprávnosti při poskytnutí právní služby nejsou zcela ojedinělé. Každému praktikujícímu advokátovi se tato situace v rámci výkonu advokátní agendy přihodí. Sedmá otázka dotazníkové šetření měla zjistit, jakým způsobem se AK snaží těmto chybám a nesprávnostem předejít. Více než 20 % respondentů odpovídalo, že se snaží aby každý úkon v praxi procházel

systemem dvojí kontroly a juniornější právníci poté dostávají zpětnou vazbu. 19 % respondentů dále uvedlo, že v případě zjištění chyby okamžitě s klientem komunikují a snaží se chybu napravit a najít řešení a zároveň si udržují v kanceláři přehled nad aktuálním právním vývojem v oblastech, na které se AK specializuje. 18 % respondentů klade důraz na zpětnou vazbu a 16 % respondentů provádí pravidelné revize své dokumentace a svých vzorů, aby byly vzhledem k měnícímu se právnímu vývoji stále aktuální. Do této otázky jsem též zanesla možnost kolektivní odpovědnosti, u které jsem čekala větší rozsah respondentů, nicméně možnost kolektivní odpovědnosti zaškrtnulo pouze 19 respondentů, necelých 6 %.

8. Kdo nese odpovědnost vůči klientovi za poskytnutí právní služby a její správnost, jestliže právní službu poskytl juniorní právník?

Graf 9 Odpovědnost za poskytnutí právní služby online

Zdroj: vlastní zpracování

Dalším tématem je téma odpovědnosti za nesprávnost či chybu při poskytování právní služby online. Osmá otázka tak volně navazuje na předchozí otázku dotazníku. Přestože za poskytnutí právní služby nese odpovědnost advokát, ve větších AK často není sám, a proto mě zajímalo, jak konkrétně je otázka odpovědnosti v rámci hierarchie AK prakticky prováděna. Téměř jednoznačně u 55 respondentů – 66 % nese konečnou odpovědnost za správnost poskytnuté právní služby seniorní právník. Současně juniornější právníci, kteří případně práci vyhotovili, se mohou podílet na procesu nápravy. U 30 % respondentů v případě chyby či nesprávnosti spolupracují juniorní a seniorní právník dohromady a podílejí se na aktivní komunikaci s klientem a sjednávání nápravy. Poslední možnost jsem do této otázky uvedla spíše ze zvědavosti a předpokládala jsem, že u ní ani jedna odpověď nebude. Nicméně 3 z dotazovaných respondentů praktikují odpovědnost

juniorního právníka, který tedy nese odpovědnost za poskytnutí právní služby od začátku až do konce.

9. Jakým způsobem chráníte osobní data klienta?

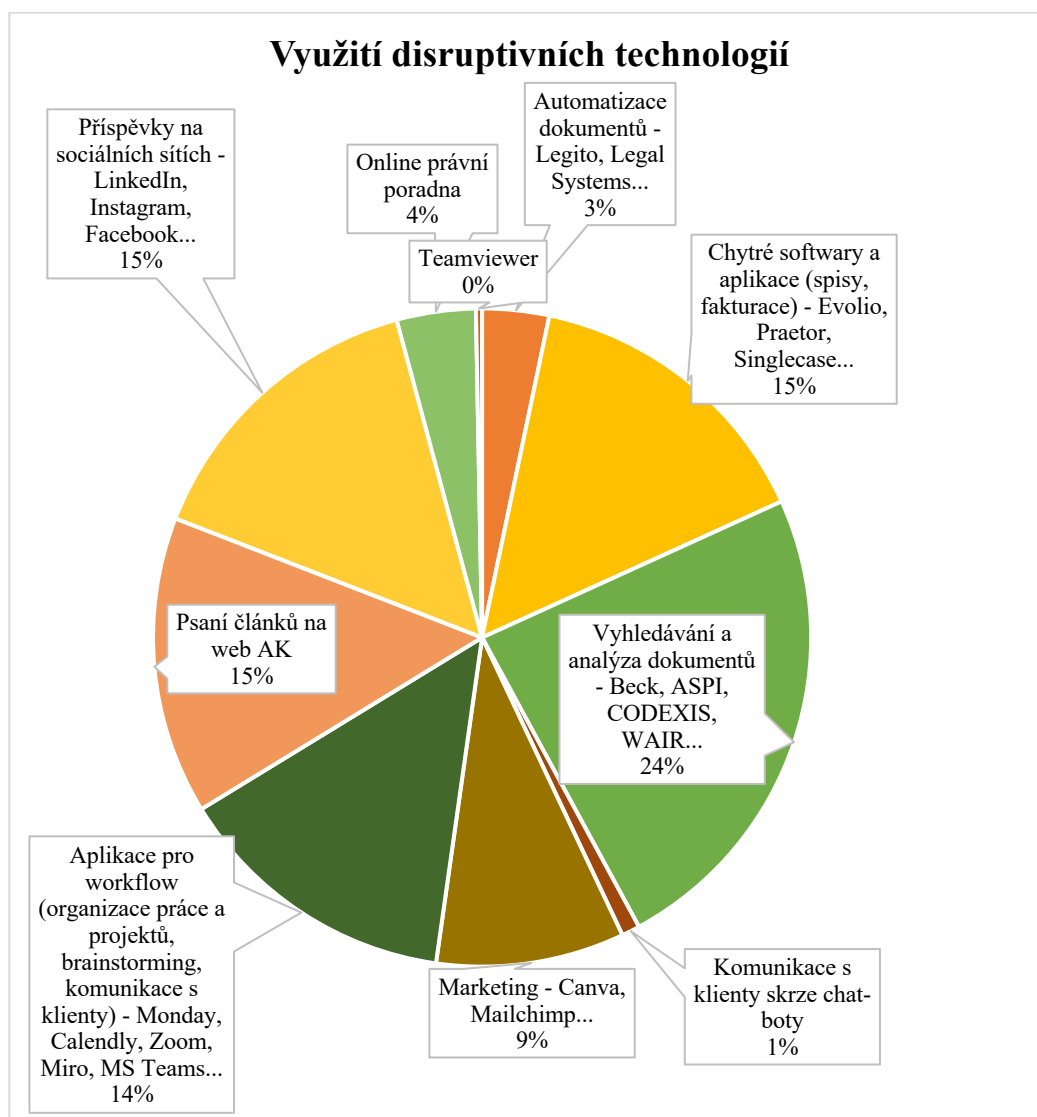

Graf 10 Ochrana dat klienta

Zdroj: vlastní zpracování

Ochrana dat je v rámci poskytování právních služeb online velmi důležitá. Přes 50 respondentů používá k poskytování právních služeb online bezpečnou online platformu, která splňuje standardy bezpečnosti a šifrování dat. 48 respondentů se připojuje ke cloudovým úložištím prostřednictvím bezpečných a šifrovaných připojení, což jim umožňuje efektivně uchovávat a spravovat klientská data. 40 respondentů dále uvedlo, že pokud právníci pracují mimo AK, zajišťují bezpečný přístup k síti a klientským datům prostřednictvím šifrovaných VPN, čímž minimalizují rizika při práci na veřejných místech. 31 respondentů pro zvýšení bezpečnosti klientských dat pravidelně mění hesla pro přihlašování do interních počítačů a online platformám a tím minimalizují riziko neoprávněného přístupu a úniku dat. 30 respondentů v dotazníku uvedlo, že využívají služeb externí IT firmy pro zajištění ochrany dat klientů. Přes 25 respondentů poskytuje pravidelná školení v oblasti kyberbezpečnosti.

10. Používáte některé z níže zmíněných technologií při poskytování právních služeb?

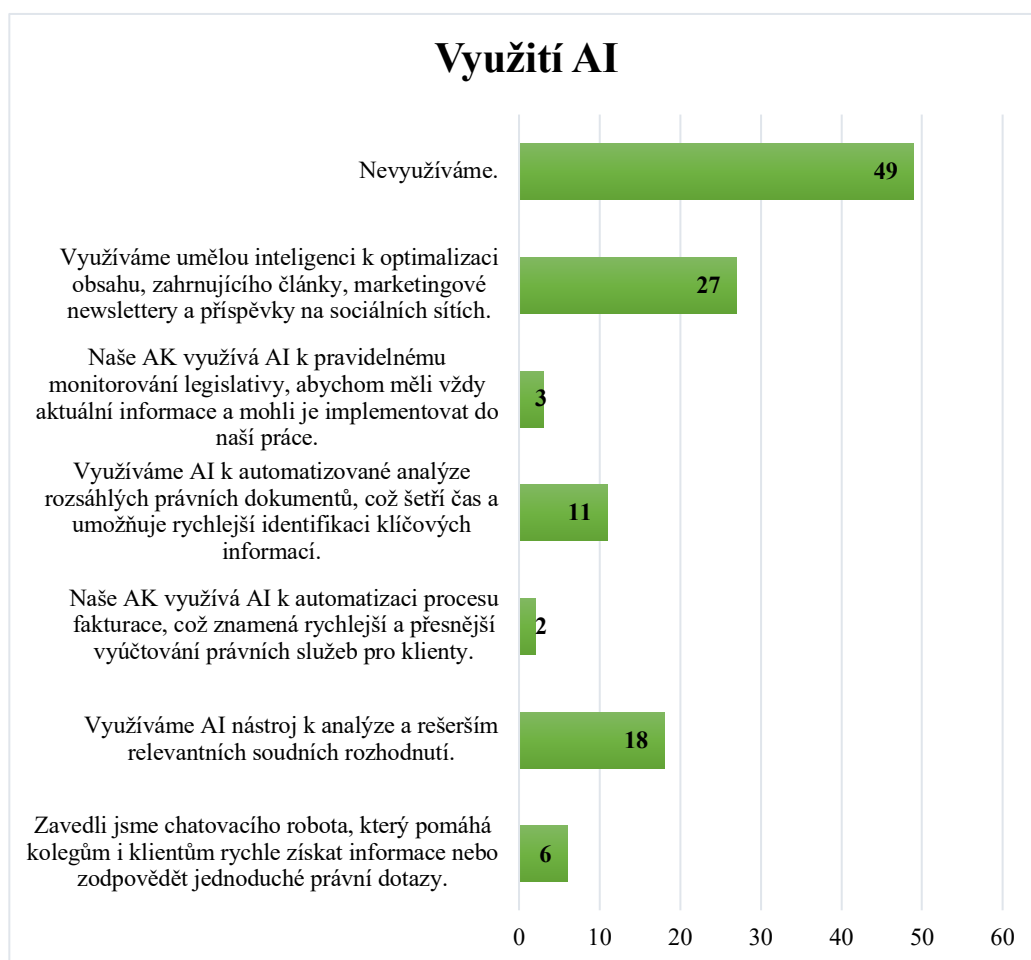
Graf 11 Využití disruptivních technologií v praxi

Zdroj: vlastní zpracování

První otázka z poslední sekce se zabývala využitím disruptivních technologií v právní praxi. Ukázalo se, že kolem 24 % respondentů využívá v rámci advokátní agendy pro vyhledávání a analýzu dokumentů například Beck, ASPI, CODEXIS, WAIR. Druhou nejvyužívanější disruptivní technologií dle dotazníkového šetření byly chytré aplikace a softwary pro správu advokátních spisů či elektronickou fakturaci a další aplikace pro workflow.

Naopak automatizace dokumentů není dle mých předpokladů natolik využívanou technologií, pouze zhruba 3 % respondentů tuto technologii využívá.

11. K čemu v praxi využíváte AI?

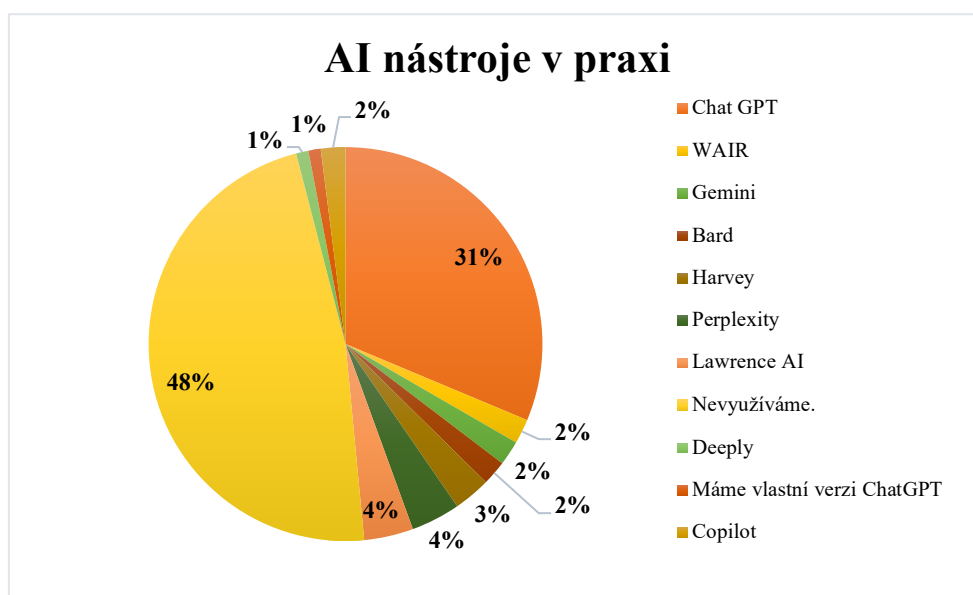

Graf 12 Využití AI v praxi

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu 12 vyplývá, že většina respondentů (49) AI v advokátní praxi zatím nevyužívá. 27 respondentů ovšem uvedlo, že AI v praxi využívají k optimalizaci obsahu, zahrnujícího články, marketingové newslettery a příspěvky na sociálních sítích. 18 respondentů dále uvedlo, že využívají AI nástroj k analýze a rešeršim relevantních soudních rozhodnutí. Bezmála 11 respondentů AI využívá k automatizované analýze rozsáhlých právních dokumentů, což jim šetří čas a umožňuje i rychlejší identifikaci klíčových informací. 6 respondentů uvedlo, že zavedli chatovacího robota, který pomáhá kolegům i klientům rychle získávat informace nebo zodpovídat jednoduché právní dotazy. 3 respondenti pomocí AI pravidelně monitorují legislativu a 2 respondenti využívají AI k automatizaci procesu fakturace.

12. Jestliže AI nástroje v praxi využíváte, o jaké konkrétně se jedná?

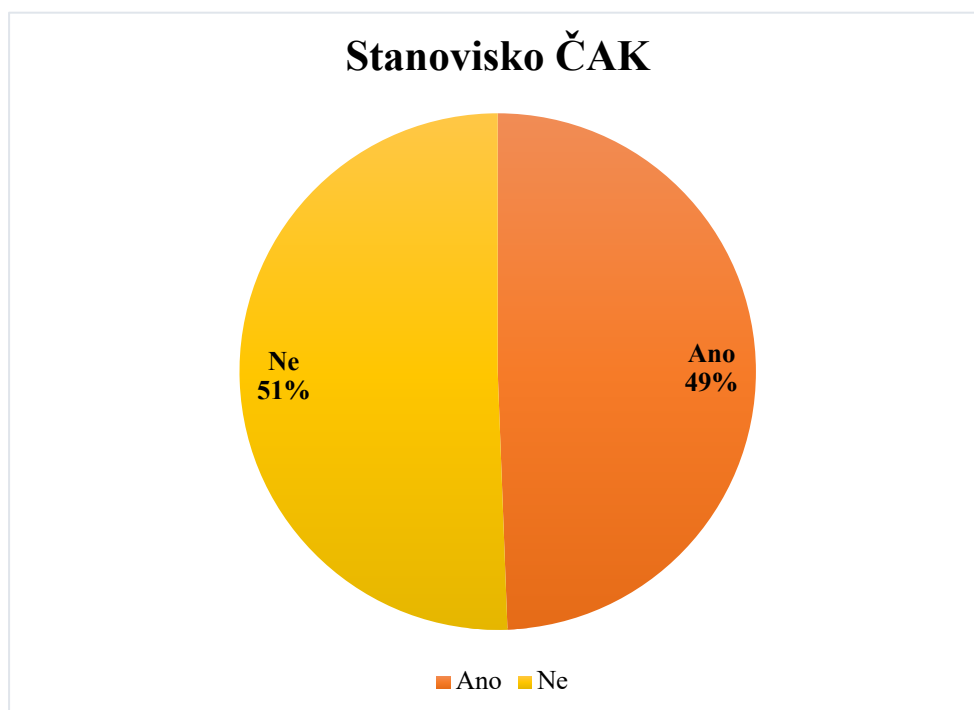

Graf 13 Využití konkrétních AI nástrojů v praxi

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 12 navazuje na otázku předchozí. Můžeme z grafu tedy vyčíst, že 48 % respondentů AI nevyužívá. Nejvyužívanějším AI nástrojem v advokátní praxi je Chat GPT s 31 % respondenty. Druhým nejvyužívanějším AI nástrojem je Lawrence AI a Perplexity, každý se 4 % respondentů. Další v pořadí se 3 % respondentů se umístil Harvey. Jeden z respondentů dokonce uvedl, že mají v AK vlastní verzi ChatGPT.

13. Závěrem, domníváte se, že je úprava poskytování právních služeb online ([výkladové stanovisko ČAK](#)) v ČR dostatečná?

Graf 14 Úprava poskytování právních služeb online stanoviskem ČAK

Zdroj: vlastní zpracování

Z posledního grafu můžeme vyvodit, že odborná veřejnost je názorově rozdělena na dvě poloviny, co se týká úpravy poskytování právních služeb online výkladovým stanoviskem ČAK. Nicméně 51 % dotázaných se domnívá, že tato úprava není dostačující.

2.5.6. Závěr a doporučení

Právní služby online jsou v ČR nejčastěji poskytovány AK spíše středně velké až velké mezinárodní velikosti (nad 5 a více právníků), která se zaměřuje na obchodní a občanské právo. Oba dva typy právního odvětví patří do oblasti soukromého práva a v praktických úkonech to znamená, že se jedná o autonomii stran. rozhodla jsem se tedy porovnat tři kategorie AK z Prahy, které se zabývají obchodním právem, aby bylo zřejmé, jaké jsou rozdíly v poskytování právních služeb online u různých typů AK.

Středně velká AK, v krajském městě Praha, s 5 - 25 právníky poskytuje nejvíce online právní porady a konzultace s klientem a odpovídá klientům na jejich dotazy skrze e-maily či jiné platformy. Autentizuje klienty při poskytnutí právní služby

vyhodnocením důvěrnosti klienta a to na základě jeho historie a spolupráce s AK, případně ověřuje klientovy údaje z veřejných registrů. Odpovědnost za nesprávnost poskytnutí právní služby a následnou nápravu nese v konečném důsledku seniorní právník, i když juniornější právníci mohou být zapojeni do procesu nápravy nebo i samotného poskytnutí právní služby. Data klientů chrání pomocí používání bezpečné online platformy, mění pravidelně uživatelská hesla, používají VPN. V těchto AK AI většinou nevyužívají, nicméně pokud ano nejčastěji používají Chat GPT k optimalizaci obsahu.

Středně velká až velká AK, v krajském městě Praha, s 25 - 60 právníky poskytuje všechny typy právních služeb online. Autentizuje klienty při poskytnutí právní služby vyhodnocením důvěrnosti klienta a to na základě jeho historie a spolupráce s AK a prostřednictvím ověření jeho e-mailové adresy, která je spojena s jeho účtem na online platformě. Odpovědnost za nesprávnost poskytnutí právní služby a následnou nápravu se rozděluje mezi seniorní a juniorní právníky. Data chrání pomocí používání bezpečné online platformy, mění pravidelně uživatelská hesla, používají VPN a poskytují školení v oblasti kyberbezpečnosti. V AK využívají AI nástroj Harvey, Chat GPT, ale i například WAIR a to k automatizované analýze právních dokumentů a analýze s rešerším relevantních soudních rozhodnutí.

Velká mezinárodní AK, v krajském městě Praha, se 100 a více právníky poskytuje všechny typy právních služeb online. Samozřejmě mohl za AK dotazník vyplňovat respondent, který je součástí specializovaného týmu, což je v AK této velikosti velmi běžnou praxí. Autentizuje klienty při poskytnutí právní služby vyhodnocením důvěrnosti klienta a to na základě jeho historie a spolupráce s AK. Odpovědnost za nesprávnost poskytnutí právní služby a následnou nápravu se rozděluje mezi seniorní a juniorní právníky. Data chrání stejně jako předchozí kategorie AK. V AK využívají AI nástroj Harvey a to k automatizované analýze právních dokumentů.

Jedním z cílů výzkumu bylo postavit najisto, jak AK identifikují klienta, kterému právní službu poskytují a jak se identifikuje poskytovatel právní služby klientovi. Z výzkumu jasně vyplynulo, že AK nejčastěji identifikují klienta na základě jeho historie s AK, případně na základě informací z veřejných registrů. Dále též je klient identifikován prostřednictvím ověření jeho e-mailové adresy na

online platformě a poslední nejvyužívanějším způsobem je dodatečná identifikace klienta skrze platební jeho údaje. Poskytovatel právní služby se identifikuje tak, že poskytne klientovi informace o své osobě případně prostřednictvím pracovního e-mailu skrze nějž je možné poskytovatele též identifikovat. Obecně lze říci, že AK chrání osobní údaje a data klienta vhodným způsobem. Výsledky lze nalézt v grafu č. 10. Konečnou odpovědnost dle výsledků dotazníkového šetření nese za poskytnutí právní služby online juniorním právníkem nejčastěji seniorní právník v AK, pravděpodobně se jedná i o právníka, který daný úkol zadával.

První hypotéza, že nejčastěji poskytovanou právní službou online jsou odpovědi na dotazy a poskytování dokumentů, vzorů a stanovisek byla částečně potvrzena. Nejposkytovanějším typem právní služby online je skutečně odpovídání na dotazy klientů, nicméně druhým nejčastějším typem poskytování právních služeb online jsou online konzultace a porady s klientem.

Identifikace klientů je ze strany poskytovatelů právních služeb nejčastěji prováděna za pomoci ověření údajů o klientovi ve veřejných registrech a též na základě historie s AK. AK tedy identifikují klienta pomocí jeho platebních údajů, ale až dodatečně. Nelze říci, že je klientova identita postavena na jisto.

Ochrana dat v AK probíhá spíše přes externí firmy. AK používají pro ochranu klientských dat bezpečnou online platformu, pravidelně mění přístupová hesla etc.

Ve většině AK se zatím AI v různých podobách a nástrojích nevyužívá. Poslední hypotéza, která byla na začátku výzkumu stanovena, se spíše potvrdila. Dovolila jsem si použít slovo „spíše“ vzhledem k tomu, že odborná veřejnost byla názorově rozdělena poměrně stejně. Vyhrál ovšem o 1 hlas názor, že stanovisko ČAK není dostatečnou úpravou pro právní služby online v ČR.

Z uvedeného výzkumu a jemu předcházejícímu popisu právní úpravy poskytování právních služeb online v ČR vyplývá dle mého názoru fakt, že by ČAK měla poskytování právních služeb online více upravit. Nemyslím si, že by stávající úprava byla zcela nedostatečnou, ale domnívám se, že by si zasloužila obohatit o praktické řešení uvedených problémů. Momentální úprava stanoviskem ČAK se mi jeví jako nedostačující. Ve stanovisku je uvedeno, že strany se mají navzájem identifikovat. Prakticky ovšem není uvedeno, jak taková identifikace má probíhat, tudíž nemůže být postaveno najisto, kdo a komu právní službu online poskytuje.

3. Právní úprava poskytování právních služeb online dle CCBE

3.1. Právní úprava

Zkratka CCBE znamená CCBE - Conseil des barreaux européens a jedná se o Radu evropských advokátních komor. Členy CCBE jsou advokátní komory z 32 evropských zemí. Tato mezinárodní nezisková organizace se sídlem v Bruselu vydala několik stanovisek týkající se právě poskytování právních služeb online, chování advokátů na online platformách a taktéž průvodce pro používání nástrojů AI advokáty a advokátními kanceláři v EU.¹¹⁵

Evropská komise tvrdí, že poskytování specializovaných služeb za pomoci online platform nelze považovat za neregulované, i když zmíněné poskytování není konkrétně upraveno v členských státech EU. Tyto služby jsou podrobeny stejným pravidlům jako tradiční služby, a to včetně pravidel z profesních kodexů přijatých profesními komorami. Pro výkon některých odborných činností je zapotřebí též odborná kvalifikace a s ní spojené členství v uvedených profesních komorách. Členství v profesních komorách je často spojeno se specifickými profesními a etickými pravidly a splněním určitých odborných požadavků.¹¹⁶ Poskytování právních služeb lze uvést jako typický příklad těchto činností. Jestliže je právní poradenství vyhrazeno advokátům, nesmí tudíž žádný jiný poskytovatel služeb právní poradenství nabízet či realizovat, jestliže není advokátem a není zapsán v profesní komoře, bez ohledu na to, zda jsou služby poskytovány osobně či prostřednictvím spolupracující platformy.¹¹⁷

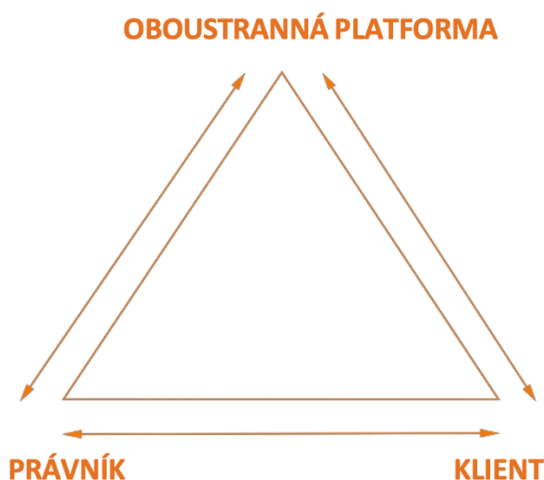
Průvodce CCBE k používání právních online platform advokáty ve svém úvodu nejprve charakterizuje pojem oboustranné online platformy. Model oboustranné platformy obsahuje pozici prostředníka tedy poskytovatele online platformy mezi advokátem a klientem. Role zprostředkovatele mohou být různé.

¹¹⁵ *The Council of Bars and Law Societies of Europe* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ccbe.eu>

¹¹⁶ Konkrétně stanovená délka praxe v oboru, složení odborných zkoušek potřebných pro výkon dané činnosti nebo též i další vzdělávání.

¹¹⁷ CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms. *CCBE* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_Guides_recommendations/EN_DEON_20180629_CCBE-Guide-on-lawyers-use-of-online-legal-platforms.pdf

Zprostředkovatel může získávat příjem od advokátů za využívání jeho platformy a zabezpečení administrace a celkového chodu platformy. Nebo může požadovat symbolickou částku od spotřebitelů za to, že spojení s advokátem zprostředkoval obdobně jako realitní makléř zprostředkovává koupi nemovitosti. Fungování platformy jako určitého druhu tržiště, umožňuje setkání nabídky a poptávky na poskytnutí právní služby. Obchodní vztahy mezi advokátem a provozovatelem platformy často zahrnují paušální odměnu ve prospěch platformy.¹¹⁸

Obrázek 4 Grafické zobrazení oboustranné platformy

Zdroj: Průvodce CCBE k používání právních online platforem advokáty, s. 6

3.2. Ověření totožnosti klienta a střet zájmů

Stanovisko CCBE krátce nastiňuje problematiku ověřování totožnosti a úmyslů klienta spolu se střetem zájmů. Jak je ve stanovisku správně uvedeno, při poskytování právních služeb online není zcela zřejmé komu je právní služba poskytována. Důsledkem toho je také složité ověřit totožnost a záměry možného klienta, což může vést k několika problémům. Advokát, který takto poskytuje právní službu, může nevědomě jednat v rozporu s nejlepšími zájmy klienta anebo může dojít ke střetu zájmů. Obtíže spojené s ověřováním totožnosti se mohou promítnout zejména do povinnosti v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Posledním důležitým bodem o kterém se stanovisko zmiňuje je povinnost advokáta prověřit společnost či provozovatele online platformy přes kterou hodlá právní služby online poskytovat.¹¹⁹

¹¹⁸ CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms, s. 5

¹¹⁹ Tamtéž, s. 7

3.3. Odměny za poskytnutí právní služby

Ve stanovisku ČAK úpravu nebo částečná doporučení k odměňování provozovatelů či poskytovatelů online platformy, skrze něž k poskytování právních služeb dochází, nenalezneme. Nicméně i dle českého právního řádu je podíl online platformy na ceně právní služby nezákonný, na což upozorňuje i stanovisko.

Dle úpravy CCBE se zapojení advokátů do online platform může dostat do rozporu s profesními pravidly o odměnách za právní služby. Šlo by například o zákaz poplatků za doporučení nebo sdílení odměn s osobami, kteří nejsou okem zákona kvalifikováni jako advokáti nebo osoby oprávněné právní služby poskytovat. Odměňování musí tedy být krom výše uvedeného též v souladu s pravidly EU a vnitrostátními pravidly hospodářské soutěže.¹²⁰

Ve stanovisku je negativně vymezeno, za co si provozovatelé online platformy nemohou vzít odměnu. Ovšem na dalších stranách stanoviska je vymezeno, za jaké služby si naopak provozovatelé odměnu vzít mohou. Mohou to být služby, jenž zlepšují advokátům pozici na trhu, poskytnutí určitých technických služeb, která poskytování právních služeb usnadňují (ku příkladu zabezpečení platformy, aby nedocházelo k úniku klientských dat) nebo navazování kontaktu s klienty.¹²¹

Nizozemsko vydalo pokyny týkající se poskytování právních služeb na online platformách. Pokyny zahrnovaly též podmínky, za jakých by toto poskytování mohlo být v rozporu s pravidly pro sdílení odměn za doporučení. „*Bylo ustanoveno 7 modelů odměňování:*

- *zdarma,*
- *fixní poplatek,*
- *platba za kliknutí,*
- *platba za nevýhradní doporučení,*
- *platba za exkluzivní doporučení,*
- *platba za přijatý případ,*
- *platba/provize jako procento z poplatku.*¹²²

¹²⁰ CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms, s. 10

¹²¹ Tamtéž, str. 11

¹²² Tamtéž, s. 5

Pokud se vrátím k odměňování advokátů za poskytnuté právní služby online, domnívám se, že je v tomto bodě nutné zopakovat hlavní pozitivum poskytnutí právní služby online skrze online platformu. Online platformy, ale jak jsem již zmínila v předchozích kapitolách už i některé AK mají na svých webových stránkách zveřejněny ceny za své právní služby. Ať už se jedná o cenu za 30 minut právní konzultace, písemnou právní radu, telefonický hovor, balíček smluv pro obchodní podmínky e-shopu, plné moci a podobně, je tento princip cenové nabídky jednou z velkých výhod online právních platforem. Klienti jsou totiž dopředu řádně seznámeni a transparentně informováni o ceně za právní službu. Tuto výhodu potvrzuje i rozsudek Soudního dvora EU ze dne 12. ledna 2023 věci C-395/2, dle kterého musí být smluvní ujednání o ceně za právní služby jasné a srozumitelné.

„Tyto informace, které se mohou lišit na jedné straně v závislosti na předmětu právního problému, povaze služeb stanovených ve smlouvě o právních službách a na druhé straně musí být v mezích použitelných pravidel profesní etiky, musí obsahovat informace, které spotřebiteli umožní odhadnout přibližné celkové náklady na tyto služby. Může se jednat o odhad očekávaného počtu nebo minimálního počtu hodin potřebného k poskytnutí určité služby nebo o závazek zasílat v přiměřených intervalech faktury nebo pravidelné zprávy udávající počet odpracovaných hodin.“¹²³

Jestliže online právní platformy a na nich působící advokáti dodržují veškeré vnitrostátní a celounijní pravidla a stavovské a etické předpisy lze jednoznačně tvrdit, že se jedná o spotřebitelsky přívětivější variantu poskytování právních služeb.

3.4. Bezpečnost klientských dat na online platformě

Při používání platformy je nutné oddělit data generovaná na ní od ostatních uživatelů a poskytovatele služeb, jak fyzicky, tak logicky. Bezpečnostní kontrola IT prováděná poskytovatelem platformy je klíčová, ale skutečnou úroveň bezpečnosti nelze vždy zjistit. Právníci nejsou IT experti a zároveň ani IT expert nemůže s jistotou potvrdit do jaké míry je online platforma zabezpečena. Vzhledem

¹²³ RECOVÁ, Alžběta. SD EU: smluvní ujednání o ceně za právní služby musí být jasné a srozumitelné. *Advokátní deník* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/01/13/sd-eu-smluvni-ujednani-o-cene-za-pravni-sluzby-musi-byt-jasne-a-srozumitelne/>

k tomu, že online platformy většinou chtějí nalákat na svoji službu co nejvíce právních poskytovatelů, nejsou součástí nabídky konkrétní technické parametry a zabezpečení. Strohé informace typu „lepší zabezpečení než banka“ jsou nesmyslné a jak je ve stanovisku doporučeno, neměli by právníci na tyto sliby spoléhat, spíše je využívat jako podpůrné informace. Ve stanovisku je s určitostí stanoveno, na jaké standardizované certifikace bezpečnosti IT mohou právníci spoléhat. Jde o ISO 27001 nebo program Cloud Security Alliance STAR. Avšak je důležité ověřit rozsah těchto certifikací, protože jejich význam se může lišit. Pokud jde o míru zabezpečení online platformy, právníci by si měli vybírat takové provozovatele platform, kteří poskytují podrobné informace o bezpečnostních opatřeních a jsou transparentní ohledně svých snah dosáhnout nejvyšší možnou míru bezpečnosti. Provozovatelé, kteří nedokáží poskytnout žádné informace o zabezpečení platformy, pravděpodobně nemají dostatečnou znalost o úrovni bezpečnosti své platformy a je lepší se takovým online platformám vyhnout.¹²⁴

3.5. Zásady pro používání online platform

Úpravu zásad pro používání online platform nalezneme na straně 5 stanoviska CCBE:

- *Advokáti by měli vždy jednat v souladu s předpisy, profesními a etickými pravidly při používání online platform. Pokud nelze zajistit dodržování základních hodnot, neměli by se advokáti na dané platformě účastnit.*
- *Účast advokátů na online platformách nesmí omezit jejich nezávislost. Nesmí dovolit žádné zásahy do svého vztahu s klienty ze strany provozovatele platformy.*
- *Advokáti musí mít vždy možnost jednat přímo s klienty s ohledem na profesní tajemství a musí se vyhnout střetu zájmů.*
- *Advokáti by měli získat informace o spolehlivosti a bezpečnosti online platform, aby se vyhnuli neoprávněnému zpracování údajů klientů.*
- *Advokáti by měli kontrolovat informace o sobě zveřejněné na internetu prostřednictvím platform a zajistit, aby byly přesné a nepodváděly veřejnost.*

¹²⁴ CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms, s. 13

- *Reklama advokátů na online platformách musí být v souladu s profesními pravidly a neměla by být klamavá nebo poškozovat cizí pověst.*
- *Při navazování vztahů s klienty na online platformách by měli advokáti dodržovat pravidla a informovat klienty o svých podmínkách poskytování služeb.*
- *Advokáti by měli dodržovat všechna relevantní pravidla a předpisy, včetně pravidel hospodářské soutěže, při používání právních online platforem.¹²⁵*

Stanovisko CCBE dále upravuje v podkapitole 3.3 tři disruptivní technologie, které jsem popisovala v první kapitole. První disruptivní technologií, o které se stanovisko zmiňuje jsou právní online poradny sloužící k zodpovězení právních dotazů. Takové poradny často fungují na principu měsíčního předplatného, aby klient mohl vkládat právní dotazy. Ovšem může se jednat i o zakoupení určitého počtu a délce právních dotazů. Stanovisko se dále zmiňuje o chatbotech pro právníky. I v ČR funguje na tomto principu již pár platforem. Poskytování vzorů a automatizace dokumentů je poslední disruptivní technologií, o které se stanovisko zmiňuje.¹²⁶

¹²⁵ CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms, s. 5

¹²⁶ Tamtéž, s. 17-18

4. Právní úprava poskytování právních služeb online zemí common law

4.1. Právní úprava USA

ABA je zkrácený název pro American Bar Association.¹²⁷ Jedná se o americkou advokátní komoru, která sdružuje advokáty ze všech států USA. ABA vydává obdobně jako CCBE a ČAK stanoviska, doporučení, zásady a další stavovské předpisy sloužící k úpravě specifických oblastí. ABA je tedy celostátní advokátní komora, ovšem i každý stát USA má vlastní advokátní komoru. Tyto advokátní komory každého státu vydávají vlastní stanoviska a doporučení pro poskytování právních služeb.¹²⁸

Jestliže chcete poskytovat právní služby online nebo-li americkou terminologií virtuální právní praxi, je vhodné obrátit se na advokátní komoru daného státu, ze kterého byste právní služby poskytovali a požádat tuto komoru o poradní stanovisko. Často bude komora chtít, abyste detailně popsali strukturu vaší virtuální právní praxe a způsob, jakým plánujete využívat technologie k poskytování právních služeb online.¹²⁹

Státní advokátní komora může také požádat možnost o přezkoumání webových stránek, prostřednictvím kterých jsou právní služby online poskytovány, před jejich samotným spuštěním a může také požadovat schválení a registraci URL adresy firmy u komory. Jedná se z mého pohledu o poněkud přísnou úpravu a kontrolu, nicméně zajímavějším je to, že i tyto kroky mohou být nezbytné i v případě, že tradiční AK vytvoří webové stránky pro tento účel nebo bude využívat online reklamu.¹³⁰ Nutno říci, že evropská úprava je tedy oproti té americké poměrně benevolentní a nepožaduje uvedené informace předtím než advokát právní služby online začne poskytovat, ať už formou online platformy nebo přes své vytvořené webové stránky a právní poradny.

Na webových stránkách se vyžaduje (a komora je při prohledávání daného webu a při jeho kontrole bude hledat) mít umístěné:

¹²⁷ *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.americanbar.org/en/>

¹²⁸ Například stanovisko Advokátní komory v Coloradu dostupné: <https://www.cobar.org/Portals/COBAR/Repository/toolkit/FullBook.pdf>

¹²⁹ KIMBRO, Stephanie L. *Virtual Law Practice How to Deliver Legal Services Online* [online]. ABA Book Publishing, 2010. ISBN 978-1-60442-828-5, s. 133

¹³⁰ Tamtéž, s. 133

- Stanovení jurisdikce, dle které se poskytování právních služeb řídí.
- Podmínky odpovědnosti a prohlášení o jejím vyloučení, které by měly být na webových stránkách přístupné veřejnosti.
- Kontaktní údaje na advokáta poskytující dané služby případně kontakt na AK.¹³¹

Pokud jde o kontaktní informace na webových stránkách, některé státní advokátní komory mohou požadovat i fyzickou adresu kanceláře. To může být problematické pro právníky, kteří mají bydliště v jiném státě než je místo jejich právní praxe. V takových případech může být nutné vyjednat s příslušnou advokátní komorou zavedení vysvětlujícího prohlášení na webových stránkách, upozorňujícího na skutečnost, že advokát není fyzicky přítomen ve státě, kde poskytuje právní služby. V mnoha státech se pravidla pro vyžadování kontaktních údajů klientů potřebují aktualizovat, protože kromě klasické pošty existuje mnoho dalších způsobů komunikace. Osoby vyhledávající právní služby online obvykle nevyžadují korespondenci poštou. V případě nutnosti zaslat dokument právníkovi poštou by někteří advokáti mohli udržovat poštovní schránku poblíž svého fyzického sídla, aby mohli příležitostným klientům a jiným subjektům, které preferují poštovní komunikaci, poskytnout adresu pro doručování.¹³²

Dle stanoviska ABA, které vydal Stálý výbor pro profesní odpovědnost ABA, mohou právníci vykonávat právní praxi virtuálně, ale musí přitom dbát na různé etické povinnosti týkající se způsobilosti, pečlivosti, komunikace, důvěrnosti a dohledu. Stanovisko ABA definuje poskytování právních služeb online nebo v americké terminologii virtuální právní poradenství jako *"technologicky umožněnou právní praxi mimo tradiční kamennou advokátní kancelář"*.¹³³ Mnohem více právníků momentálně provádí výkon své praxe z domova nebo z místa mimo tradiční advokátní kancelář, ve které mají sídlo. I přesto však musí právníci, kteří

¹³¹ KIMBRO, Stephanie L. *Virtual Law Practice How to Deliver Legal Services Online*, s. 134

¹³² KIMBRO, Stephanie L. *Virtual Law Practice How to Deliver Legal Services Online*, s.133

¹³³ ABA issues guidance on model rules, ethical tech duties to consider when working remotely. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2021/03/aba-issues-guidance-on-model-rules--ethical-tech-duties-to-consi/>

se věnují poskytování právních služeb online, zajistit, aby dodržovali související povinnosti odborné způsobilosti a pečlivosti podle vzorových pravidel ABA.¹³⁴

Povinnost odborné kvalifikace rovněž vyžaduje, aby si právníci udržovali přehled o „výhodách a rizicích spojených s příslušnou technologií“. Advokáti vykonávající poskytování právních služeb online musí rovněž zajistit, aby jednali jménem klientů a vyřizovali z ně dané věci svědomitě a zároveň bez zbytečných průtahů. ABA Model rules zakotvují v 1.4 povinnost komunikace. Jedná se o pravidlo, které by mělo zajistit, že advokáti řádně se svým klientem konzultují vedení případu a všech věcí a služeb, které advokát pro klienta poskytuje.¹³⁵ Stanovisko se dále zmiňuje o povinnosti advokátů přijmout taková opatření, aby dostatečně zajistili bezpečnost a důvěrnost informací o svých klientech. Advokáti by dále měli zajistit, aby při připojování skrze WiFi sítě šlo o bezpečné připojení a všechny online konzultace, porady a video konference by měly být taktéž ověřeně bezpečné. Kromě vlastního poskytování právních služeb online si právníci vykonávající právní služby na dálku mají zachovat etickou odpovědnost za dohled nad podřízenými právníky a neprávnickými asistenty podle pravidel 5.1 a 5.3 Model rules.¹³⁶ Stanovisko rovněž upozorňuje, že poskytování právních služeb online a s ním spojené technologie mají své limity. Advokát musí být stále schopen vypisovat a ukládat šeky, provádět elektronické převody a vést úplné záznamy o důvěryhodném účetnictví. Ačkoli je stanovisko obsáhlé a informativní, upozorňuje, že se nezabývá otázkami týkajícími se mezistátním poskytováním právních služeb online a otázkami neoprávněného výkonu advokacie, které by z takového poskytování právních služeb online mohly vyplynout.¹³⁷

¹³⁴Model Rules of Professional Conduct - Table of Contents. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents/?login

¹³⁵HUDSON JR., DAVID L. New ABA ethics opinion addresses professional responsibilities of virtual practice. *ABA Journal* [online]. 2021 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.abajournal.com/news/article/ethics-opinion-addresses-professional-responsibilities-of-virtual-practice>

¹³⁶Model Rules of Professional Conduct - Table of Contents. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents/?login

¹³⁷HUDSON JR., DAVID L. New ABA ethics opinion addresses professional responsibilities of virtual practice. *ABA Journal* [online]. 2021 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.abajournal.com/news/article/ethics-opinion-addresses-professional-responsibilities-of-virtual-practice>

Přestože je stanovisko, jak již bylo uvedeno, rozsáhlé, dovolím si z něj vložit některá důležitá ustanovení, která si myslím, že by mohla být například více upravená u nás v ČR:

„Advokát by měl znát a používat elektronická bezpečnostní opatření k ochraně komunikace a informací o klientech. Advokát má řadu možností, jak zabezpečit komunikaci, včetně například používání bezpečných metod přístupu k internetu pro komunikaci, přístup a ukládání informací o klientech (například prostřednictvím zabezpečené Wi-Fi, používání virtuální privátní sítě nebo jiného zabezpečeného internetového portálu), používání jedinečných složitých hesel, která se pravidelně mění, zavedení firewallů a antimalwarového/antispýwarového/antivirového softwaru na všech zařízeních, na kterých se přenášejí nebo ukládají důvěrné informace o klientech, a používání všech nezbytných bezpečnostních záplat a aktualizací provozního a komunikačního softwaru. Každé z těchto opatření je běžně dostupné a přiměřeně dostupné nebo bezplatné. Advokáti mohou zvážit odmítnutí přístupu do firemních systémů zařízením, která tyto základní metody nesplňují. Rovněž může být rozumné použít běžně dostupné metody k dálkovému znepřístupnění ztracených nebo odcizených zařízení a ke zničení dat obsažených v těchto zařízeních, zejména pokud se nepoužívá také šifrování.

Mezi další dostupné nástroje patří šifrování dat, která jsou fyzicky uložena v zařízení, a vícefaktorové ověřování přístupu k firemním systémům.

V elektronickém světě "smazat" obvykle neznamena, že jsou informace trvale odstraněny, a "smazaná" data mohou být obnovena. Proto by měl právník zvážit

4. Určení způsobu ochrany elektronické komunikace o záležitostech klientů.

Různé komunikace vyžadují různé úrovně ochrany. Na začátku vztahu mezi klientem a advokátem by měl advokát a klient prodiskutovat, jaká úroveň zabezpečení bude nutná pro každou elektronickou komunikaci týkající se záležitostí klienta. Komunikace s třetími stranami obsahující chráněné informace o klientovi vyžaduje analýzu, která určí, jaký stupeň ochrany je vhodný. V situacích, kdy je komunikace (a případné přílohy) citlivá nebo vyžaduje zvláštní zabezpečení, může být vyžadována dodatečná elektronická ochrana. Například pokud jsou informace o klientovi dostatečně citlivé, měl by advokát přenos zašifrovat a určit způsob, jak to udělat, aby je dostatečně ochránil, a zvážit použití ochrany heslem pro případné přílohy. Případně mohou advokáti zvážit použití dobře prověřeného a bezpečného

systému ukládání souborů v cloudu třetí strany pro výměnu dokumentů, které jsou obvykle přiloženy k e-mailům.

Běžná komunikace zasílaná elektronicky je tedy taková komunikace, která neobsahuje informace vyžadující další bezpečnostní opatření nad rámec základních metod. Za určitých okolností však může nedostatečná technologická vyspělost klienta nebo omezení technologií, které má klient k dispozici, vyžadovat zcela jiné než elektronické formy komunikace.

Advokát by měl být rovněž opatrný při komunikaci s klientem, pokud klient používá počítače nebo jiná zařízení, k nimž má přístup třetí strana nebo která jsou pod její kontrolou. V takovém případě může dojít ke zproštění advokátní mlčenlivosti a důvěrnosti komunikace a přiložených dokumentů a advokát musí určit, zda je rozumné klienta upozornit na nebezpečí spojená s takovým způsobem komunikace. ¹³⁸

Mezi hlavní hráče na poli online právních služeb v USA patří LegalZoom, Rocket Lawyer, LegalShield a LawDepot¹³⁹. Reklamy na tyto online právní služby nejčastěji upozorňují na to, že klienti mohou během několika minut prodiskutovat nebo projednat svůj právní problém s kvalifikovaným právníkem. Právní služby online, kterou jsou poskytovány na uvedených platformách nejčastěji jsou:

- *„založení společnosti s ručením omezeným*
- *registrace společnosti prostřednictvím zakládací smlouvy*
- *registrace autorských práv*
- *přihlašování patentů*
- *registrace ochranné známky*
- *obstarání licence k podnikání“*

¹³⁸ ABA issues guidance on model rules, ethical tech duties to consider when working remotely. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2021/03/aba-issues-guidance-on-model-rules--ethical-tech-duties-to-consider/>

¹³⁹ Detailní srovnání všech uvedených největších hráčů na trhu poskytování online služeb v USA dostupné zde: <https://www.investopedia.com/best-online-legal-services-5113087>

Většina online právních služeb funguje buď na bázi předplatného, kdy platíte určitou částku měsíčně výměnou za seznam služeb, nebo na bázi platby za službu, kdy si kupujete jednorázové právní služby podle potřeby.¹⁴⁰

4.1.1. Mlčenlivost ABA

ABA zveřejnila na svých stránkách stanovisko, které upravuje ochranu důvěrných informací a dat klientů. „*Důvěrné informace o klientech mohou být také neúmyslně prozrazeny, pokud jsou nesprávně zlikvidovány záznamy o příjmu nebo materiály ze spisů k případu, včetně pracovního produktu advokáta, jako jsou návrhy důvěrných memorand a dalších dokumentů. Organizace by měla papírové záznamy obsahující důvěrné informace při jejich likvidaci skartovat. Organizace by měly zajistit, aby elektronické záznamy, které obsahují důvěrné informace, byly odstraněny z pevných disků počítačů, úložných jednotek, serverů na místě i vzdálených serverů a dalších zařízení, včetně cloudových úložišť, když organizace likviduje úložný systém (systémy) a/nebo jakoukoli předplacenou službu (služby).*“¹⁴¹

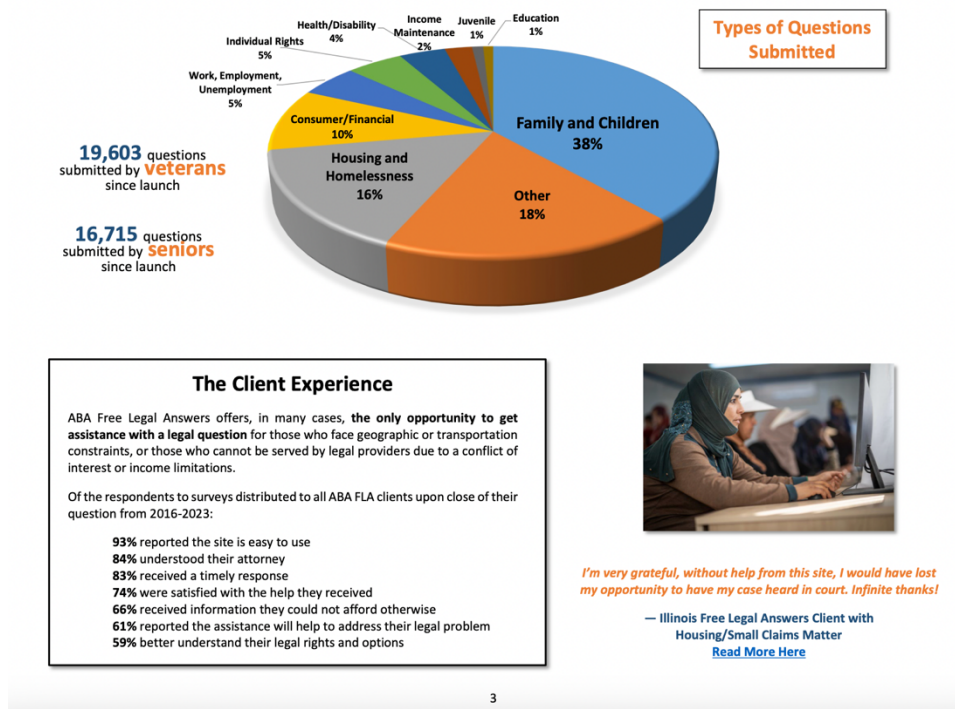
4.1.2. Online platformy

Fenoménem oproti ČR je celostátní online poradna zdarma, kterou zaštiťuje a provozuje ABA. Celostátní právní poradna umožňuje dotazujícím ze všech států USA zeptat se kvalifikovaného odborníka na právní dotaz. Do této celostátní poradny je zapojeno 43 států a 13 357 právníků. Od začátku svého fungování v roce 2016 bylo do roku 2023 zodpovězeno téměř 330 000 právních dotazů. Dotazy jsou nejčastěji pokládány z oblastí rodinného práva, bydlení a bezdomovectví, spotřebitelského práva, finančního práva a pracovního práva.¹⁴²

¹⁴⁰ UZIALKO, Adam. *Can Online Legal Services Really Help Your Business?* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.businessnewsdaily.com/10243-online-legal-services-pros-cons.html>

¹⁴¹ *Standard 5.4 on Protecting Client Confidences*. Online. American Bar Association. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/legal_aid_indigent_defense/resource_center_for_access_to_justice/standards-and-policy/updated-standards-for-the-provision-of-civil-legal-aid/standard-5-4-on-protecting-client-confidences/. [cit. 2024-03-31].

¹⁴² ABA Free legal answers summary report 2023. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/probono_public_service/abafree/rpts/2023/2023-summary-report.pdf

Obrázek 5 Statistika bezplatné právní poradny provozované ABA za rok 2023

Zdroj: ABA Free legal answers summary report 2023. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/probono_public_service/abafree/rpts/2023/2023-summary-report.pdf

4.2. Právní úprava VB

Poskytování právních služeb se ve Spojeném království se řídí úpravou zákona o poskytování právních služeb z roku 2007 (orig. Legal services act). V tomto zákoně je mimo jiné v části páté definováno, že v AK mohou mít podíly i neprávnicki. Tento zákon tedy umožňuje poskytovatelům vykonávat služby, které jsou jinak vyhrazeny zásadně advokátům.¹⁴³ V ČR je tato úprava dosud nezákonná.

Jen velmi krátce bych se chtěla vyjádřit k identifikaci klientů ve Skotsku. Identifikace se provádí a klient se na dálku ověřuje následujícími způsoby:

- Software pro ověřování totožnosti klientů
- Nástroje pro videokonference

¹⁴³ VELKÁ BRITÁNIE. Legal Services Act, 2007. In: *Legislation.gov.uk* [online]. The National Archives. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/29/pdfs/ukpga_20070029_en.pdf

- Ověřování prostřednictvím e-mailu a třetích stran.¹⁴⁴

Závěrem bych ráda upozornila na výzkum z roku 2023 společnosti Wolters Kluwer. Výzkum zmiňuji z důvodu spojení dvou kapitol, které jsem v této práci popisovala a i právě vzhledem k tématu práce si myslím, že je tento výzkum relevantní. Společnost provedla výzkum v USA a Evropě týkající se zavádění inovací a adaptace právníků na změny. Jedním z témat byla umělá inteligence a její zavedení či budoucí začlenění v právní praxi. Výzkum přišel s následujícími poznatky:

- *„73 % právníků očekává, že v příštích 12 měsících začlení používání umělé inteligence do své práce.*
- *Mezi právníky neexistuje shoda na tom, zda umělá inteligence představuje příležitost, nebo hrozbu.*
- *Téměř tři čtvrtiny právníků tvrdí, že chápou, jak lze generativní umělou inteligenci využít v jejich práci.“¹⁴⁵*

Druhá relevantní část výzkumu se týkala disruptivních technologií, které mění a současně i zlepšují poskytování právních služeb. Digitální svět je stále složitějším a tudíž jak advokáti tak klienti potřebují s orientací a usnadněním služeb pomoci. Tuto roli můžeme přiřknout právě zaváděním nových technologií. Výzkum v oblasti zavádění technologií do právní praxe zjistil, že:

- *„87 % právníků souhlasí, že technologie výrazně zlepšují jejich každodenní práci.*
- *Právníci jsou pod tlakem, aby investovali do technologií a více je využívali*
- *Využití technologií ke zvýšení produktivity a efektivity je klíčem k uspokojení požadavků klientů.“¹⁴⁶*

¹⁴⁴ Non face-to-face identification and verification. *Law Society of Scotland* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.lawscot.org.uk/members/regulation-and-compliance/financial-compliance/anti-money-laundering/non-face-to-face-identification-and-verification/>

¹⁴⁵ Průzkum Future Ready Lawyer společnosti Wolters Kluwer. *Wolters Kluwer* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/know/future-ready-lawyer-2023#download>

¹⁴⁶ Tamtéž

Závěr

Poskytování právních služeb online s sebou přináší obrovské množství příležitostí, ale také obrovská rizika. AK, které online služby poskytují se vystavují reputačnímu riziku, které například při úniku osobních dat klienta, může narušit stávající obchody a budoucnost AK.¹⁴⁷ Disruptivní technologie jsou skutečně, jak jsem již uvedla v úvodu, nedílnou součástí poskytování právních služeb online. Mnoho stanovisek odborných organizací či profesních komor disruptivní technologie do stanovisek zahrnuly. Ať už byly popsány jako technologické výzvy v právu nebo jako nástroje pro používání v právní praxi. V práci jsem disruptivní technologie rozdělila dle jejich důležitosti a využití v právní praxi. Z důvodů zmíněné důležitosti jsou disruptivní technologie „běžně zavedené“ popsány více, protože jim připisuji díky využití v právní praxi větší důležitost.

V druhé kapitole jsem charakterizovala praktické problémy a výzvy spojené s poskytnutím právní služby online. Jedná se o identifikaci stran, odpovědnosti za poskytnutí právní služby a ochranu klientských dat. Výzkumem bylo zjištěno, že v praxi neprobíhá identifikaci víceméně tak, jak by mohlo být stanoviskem ČAK vyloženo. Domnívám se, že je na místě upravit podrobněji identifikaci ze strany klienta a ze strany poskytovatele služeb, aby nedocházelo například ke střetům zájmů a porušení mlčenlivosti. Současně se domnívám, že výzkum splnil cíle, které v něm byly předestřeny. Zmapoval praktické poskytování právních služeb online v ČR a myslím si, že by se v budoucnu dal jistě rozšířit o další praktické otázky. Dle mého názoru splnil výzkum účel.

Rada evropských advokátní komor ve svém stanovisku upravuje velmi podobně poskytování právních služeb online jako stanovisko ČAK v ČR. Mnohem detailněji však upravuje oblast odměňování provozovatele online platformy přes kterou je možné právní služby poskytovat. Zároveň také vymezuje služby, za které je odměna přípustná. Ve svém stanovisku dále popisuje 3 disruptivní technologie, které jsem charakterizovala v první kapitole.

Poslední kapitola týkající se úpravy poskytování právních služeb online v zemích common law by mohla být zpracována podstatně detailněji. Nicméně se domnívám, že pro porovnání a vytvoření si náhledu na danou problematiku je popis

¹⁴⁷DŘÍMALKÁ, Filip. *Budoucnost nepráce: ovládněte AI, získejte superschopnosti, vydělávejte víc a žijte podle vlastních pravidel*. [Brno]: Nowork.ai Publishing, [2023]. ISBN 978-80-11-03715-4, s. 53.

pro diplomovou práci dostatečný. I přestože bylo do problematiky nahlédnuto okrajově, z popisu právní úpravy vyplývá, že některé praktické výzvy spojené s poskytováním právních služeb online, jsou v zemích common law řešeny lépe. Jako příklad bych uvedla identifikaci klienta, kdy ve Skotsku je přímo uvedeno, jakými třemi způsoby lze klienta „na dálku“ ověřit.

Myslím si, že ČAK by mohla stejně jako ABA zavést celorepublikovou bezplatnou právní poradnu, kterou by též zaštiťovala. Mohlo by tak dojít k většímu úbytku poskytování právních služeb online neoprávněnými a nekvalifikovanými osobami. Pokud by veřejnost věděla, že se může obrátit na právní poradnu, kterou zaštiťuje profesní komora, volila by tuto cestu spíše namísto jiných právních poraden, které by nevzbuzovaly takovou míru důvěryhodnosti. Zároveň by se advokáti odpovídající klientům na právní dotazy mohli poskytnutou právní službou propagovat a dobrovolná aktivita na právní poradně by jim mohla přispět k získání nových klientů a to zcela legitimním způsobem.

Jak jsem již uvedla v závěru výzkumu, myslím si, že by ČAK měla více podrobně upravit poskytování právních služeb online v ČR a tím více myslím stanovit konkrétní praktická doporučení. Například ve zmiňovaném Skotsku advokáti mohou identifikovat klienta při poskytování právní služby online třemi konkrétně stanovenými způsoby. Kapitola čtvrtá mohla být jistě mnohem podrobnější a konkrétnější obzvlášť například v právní úpravě Velké Británie, nicméně pro potřebu této diplomové práce se dle mého názoru jedná o dostatečné nastínění právní úpravy poskytování právních služeb online v zemích common law, konkrétně pak v USA.

Poskytování právních služeb online v ČR se sice řídí všemi právními a stavovskými předpisy stejně jako tradiční právní poradenství, nicméně z výzkumu i dalšího porovnání se zeměmi common law vyplývá, že se jedná o oblast s velkou řadou praktických problémů, která není upravena natolik, na kolik by si zasloužila. Právo nikdy nebude a ani nemůže držet krok s dobou. Vždy reaguje na dané požadavky doby retrospektivně. Což je zcela logické, protože je možné upravit pouze to, co již nastalo. Nikoliv to, co by mohlo potenciálně nastat. Z toho důvodu je mi jasné, že upravit jakoukoli oblast či situaci je nelehký úkol. Přesto se ale domnívám, že by ČAK měla vydat konkrétně stanovené řešení praktických problémů, například u uvedené identifikace stran a jakým způsobem chránit data

klientů při poskytování právních služeb online. Není ani od věci se zamyslet nad tím, že by online platformy skrze něž jsou právní služby poskytovány, měly být kontrolovány. Kontrolní orgán (který by mohl ČAK zřídít) by ověřoval, zda online platformy splňují veškerá zákonem či stanovisky daná pravidla pro poskytování právních služeb online. Tato oblast právních služeb se velmi rychle rozvíjí a proto se domnívám, že dříve nebo později jí bude muset být věnována větší pozornost ve smyslu konkrétnější právní úpravy.

Resumé

The thesis deals with the issue of providing legal services online. This form of providing legal services is rapidly developing worldwide and therefore it is a very topical topic. The thesis characterizes what disruptive technologies are, why they are related to the provision of legal services online and how to use them specifically in law. It also provides specific examples of disruptive technologies and describes how they work in legal practice in the Czech Republic. The thesis also characterizes the provision of online legal services in the Czech Republic. For this purpose, the Czech Bar Association has issued an opinion which regulates the provision of online legal services. It outlines the practical problems that the provision of online legal services entails. These include, for example, the identification of parties, liability for the provision of legal services online or the protection of client data. These practical problems are investigated in the thesis by means of a questionnaire survey. The research aimed to map practical solutions to the emerging problems in the Czech law practice. Since one of the disruptive technologies is AI in law, the research also determined to what extent law firms currently use AI in their practice.

The aim of the thesis was to compare the legal regulations under the CCBE and common law countries. Some specific issues are more regulated by the CCBE than in the Czech Republic, however, from a general point of view, they also remain only a general recommendation. The common law countries, namely the USA and the UK, are ahead in the regulation of the provision of legal services online because their professional chambers set out specific practical procedures for the provision of legal services online and these are not mere general recommendations. The legal framework for the provision of online legal services certainly has some catching up to do.

Zdroje

Monografie

- CHRISTENSEN, Clayton M. *The Innovator's Dilemma: when new technologies cause great firms to fail*. Online. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press, 1997. ISBN 0-87584-585-1. Dostupné také z: http://lib.yosu.am/open_books/413214.pdf.
- CHRISTENSEN, Clayton M. a Michael E. RAYNOR. *The Innovator's solution: creating and sustaining successful growth* [online]. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Publishing Corporation, 2003. ISBN 978-1-42221-9657-1-4. Dostupné také z: https://www.academia.edu/25028182/Innovators_solution_revised_and_expanded_creating_and_sustaining_successful_growth.
- DŘÍMALKA, Filip. *Budoucnost nepráce: ovládněte AI, získejte superschopnosti, vydělávejte víc a žijte podle vlastních pravidel*. [Brno]: Nowork.ai Publishing, [2023]. ISBN 978-80-11-03715-4.
- SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?* Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-954172-0.
- SUSSKIND, Richard. *Tomorrow's lawyers: an introduction to your future*. Third edition. Oxford: Oxford University press, 2023. ISBN 978-0-19-286472-7.
- SVEJKOVSKÝ, J., a kol. *Zákon o advokacii. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 651 s. ISBN 978-80-7179-248-2.
- KIMBRO, Stephanie L. *Virtual Law Practice How to Deliver Legal Services Online* [online]. ABA Book Publishing, 2010. ISBN 978-1-60442-828-5

Judikatura ČR

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. března. 2018, č.j. 7 AS 53/2017 – 28
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 25 Cdo 2038/2018
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. října 2023, sp. zn. 10 C 13/2023

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

- Rozsudek ze dne 12. ledna 2023, C-395/21, EU:C:2023:14

Internetové zdroje a webové stránky

- TRANTER, Kieran. Disrupting technology disrupting law. Online. *Law, Culture and the Humanities*. Červen 2021, roč. 17, č. 2, s. 158-171. [cit.

- 2024-03-31]. Dostupné z: <https://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/340086/TranterPUB3173.pdf?sequence=1>.
- COTE, Catherine. SUSTAINING VS. DISRUPTIVE INNOVATION: WHAT'S THE DIFFERENCE? *Harvard Business School Online* [online]. 2022. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://online.hbs.edu/blog/post/sustaining-vs-disruptive-innovation>.
 - LANDRY, Lauren. 3 TYPES OF INNOVATION YOU SHOULD KNOW. *Harvard Business School Online* [online]. 2020. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://online.hbs.edu/blog/post/3-types-of-innovation-you-should-know>.
 - RAJENDRA, Josephine Bhavani. Disruptive technologies and the legal profession. *International Journal Law* [online]. 2020(6), 271-280. ISSN 2455-2194. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.lawjournals.org/assets/archives/2020/vol6issue5/6-5-61-529.pdf>.
 - *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.americanbar.org/en/>
 - *The Council of Bars and Law Societies of Europe* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ccbe.eu>
 - *Kontomatik* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné také z: <https://www.kontomatik.com/cz/analyza-pdf-dokumentu>
 - *WAIR* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné také z: <https://www.wair.cz/home>
 - *AskYourPDF* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné také z: <https://askyourpdf.com>
 - BARTOŠ, Michal. Online právní poradna zdarma nebo za poplatek. *Kropáček LEGAL advokátní kancelář* [online]. 2013 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pravopropodnikatele.cz/online-pravni-poradna-zdarma-nebo-za-poplatek>
 - Novela zákoníku práce – zpracování dokumentace. *ELegal* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://elegal.cz/novela-zakoniku-prace-2023>

- Vytvořte si dohodu o provedení práce na míru. *Legito* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://marketplace.legito.com/CZ/cs/dohoda-o-provedeni-prace>
- Řešíte kupní smlouvu nebo rozvod? Češi rozjeli online právní službu, kde si vyberete jako v e-shopu. HOLZMAN, Ondřej. *Czech Crunch* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://cc.cz/resite-kupni-smlouvu-nebo-rozvod-cesi-rozjeli-online-pravni-sluzbu-kde-si-vyberete-jako-v-e-shopu/>
- O nás. *Legito* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://marketplace.legito.com/CZ/cs/info/nas-tym>
- *Legal systems* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.legalsystems.cz/?utm_term=legal%20systems&utm_campaign=VS_CZ_brand&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=6345946896&hsa_cam=12361697510&hsa_grp=153792784703&hsa_ad=679025227809&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-360187891801&hsa_kw=legal%20systems&hsa_mt=b&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAivGuBhBEEiwAWiFmYc1OAJEw2raVzWpEFCrdIFPqXHXyWjjiYhfOIRluQEIS00zz8UHNERoCbeEQAvD_BwE
- Automatizace právních dokumentů. *PWC* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.pwclegal.cz/cs/automatizace-pravnich-dokumentu.html>
- *Nostis* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.nostis.org>
- *CzechStartupDocumentation* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://czechstartupdocs.com>
- ELegal. *Spouštíme Korporadnu: praktický videoseriál, který vás ZDARMA provede nástrahami podnikání.* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://elegal.cz/korporadna?utm_source=czechcrunch&utm_medium=article&utm_campaign=LP_korporadna_czechcrunch
- *Bezplatná právní poradna* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.bezplatnapravni poradna.cz>
- Právní poradna. *Právní prostor* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/poradna>

- PREUSS, Ondřej. *Jak drahá je bezplatná právní poradna* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/bezplatna-pravni-poradna>
- Praetor. *Wolters Kluwer* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/solutions/practor?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwkuqvBhAQEiwA65XxQC2jwhcVnQEM08WlJKpHryLhqXGR9G2l6xoRyPUSprKcakUV4_7VRxoCkfgQAvD_BwE
- Online. Bill. Dostupné z: <https://www.billsystems.co>. [cit. 2024-03-31].
- *Single Case* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.singlecase.com/cz>
- *Využití umělé inteligence v advokacii* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/expert-insights/vyuziti-umele-inteligence-v-advokacii>
- *Harvey* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.harvey.ai>
- *Právní poradenství poháněné umělou inteligencí. Frank Bold spustil veřejné testování* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/9100-pravni-poradenstvi-pohanene-umelou-inteligenci-frank-bold-spustil-verejne-testovani>
- *AI advokát. Petráš Rezek advokátní kancelář* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ai-advokat.cz>
- *Advokát Martin Maisner: Poskytovat právní služby na internetu nelze anonymně* [online]. 2019 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/07/advokat-martin-maisner-poskytovat-pravni-sluzby-na-internetu-nelze-anonymne/>
- CELERÝN, Jakub. *K odpovědnosti advokáta při poskytování bezplatných právních služeb* [online]. 2015 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-odpovednosti-advokata-pri-poskytovani-bezplatnych-pravnich-sluzeb-97769.html>
- *Obchodní podmínky. Dostupný advokát* [online]. [cit. 2024-03-31].

Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/obchodni-podminky>

- ŽIŽLAVSKÝ, Michal. ONLINE PLATFORMY NA PRÁVNÍ SLUŽBY. *Bulletin advokacie* [online]. 2017 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/online-platformy-na-pravni-sluzby>
- BRAUNER, Jan. Dopady technologického vývoje na povinnosti advokáta na úseku kybernetické bezpečnosti. *Advokátní deník* [online]. 2022 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/2022/07/15/dopady-technologickeho-vyvoje-na-povinnosti-advokata-na-useku-kyberneticke-bezpecnosti/#_ftn9
- RECOVÁ, Alžběta. SD EU: smluvní ujednání o ceně za právní služby musí být jasné a srozumitelné. *Advokátní deník* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/01/13/sd-eu-smluvni-ujednani-o-cene-za-pravni-sluzby-musi-byt-jasne-a-srozumitelne/>
- Model Rules of Professional Conduct - Table of Contents. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents/?login
- HUDSON JR., DAVID L. New ABA ethics opinion addresses professional responsibilities of virtual practice. *ABA Journal* [online]. 2021 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.abajournal.com/news/article/ethics-opinion-addresses-professional-responsibilities-of-virtual-practice>
- Průzkum Future Ready Lawyer společnosti Wolters Kluwer. *Wolters Kluwer* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.wolterskluwer.com/cs-cz/know/future-ready-lawyer-2023#download>
- Non face-to-face identification and verification. *Law Society of Scotland* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.lawscot.org.uk/members/regulation-and-compliance/financial-compliance/anti-money-laundering/non-face-to-face-identification-and-verification/>
- ABA Free legal answers summary report 2023. *American Bar*

Association [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/probono_public_service/abafree/rpts/2023/2023-summary-report.pdf

- *Standard 5.4 on Protecting Client Confidences*. Online. American Bar Association. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/legal_aid_indigent_defense/resource_center_for_access_to_justice/standards-and-policy/updated-standards-for-the-provision-of-civil-legal-aid/standard-5-4-on-protecting-client-confidences/. [cit. 2024-03-31].
- UZIALKO, Adam. *Can Online Legal Services Really Help Your Business?* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.businessnewsdaily.com/10243-online-legal-services-pros-cons.html>
- ABA issues guidance on model rules, ethical tech duties to consider when working remotely. *American Bar Association* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.americanbar.org/news/abanews/aba-news-archives/2021/03/aba-issues-guidance-on-model-rules--ethical-tech-duties-to-consider/>

Kvalifikační práce

- VYHNÁNKOVÁ, Eliška. *Poskytování právních služeb ve 21. století* [online]. Brno, 2019 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/yvb9u/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Jakub HARAŠTA.

Strategické dokumenty, doporučení, studie

- *Výkladové stanovisko České advokátní komory k poskytování právních služeb online* [online]. 9. 4. 2019. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.akkliment.cz/images/dokumenty/CAK-pravni-sluzby-online.pdf>
- CCBE GUIDE on Lawyers' use of online legal platforms. *CCBE* [online]. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/D_EONTOLOGY/DEON_Guides_recommendations/EN_DEON_20180629_CCBE-Guide-on-lawyers-use-of-online-legal-platforms.pdf
- *Stanovisko ČAK k využívání AI při poskytování právních služeb* [online]. 2023 [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/09/15/stanovisko-cak-k-vyuzivani-ai-pri->

[poskytovani-pravnich-sluzeb/](#),

Právní předpisy

- VELKÁ BRITÁNIE. Legal Services Act, 2007. In: *Legislation.gov.uk* [online]. The National Archives. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/29/pdfs/ukpga_20070029_en.pdf
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Obrázky

Obrázek 1 Disruptivní technologie a mé rozdělení dle jejich využití v praxi	6
Obrázek 2 Dotaz položen AskYourPDF	8
Obrázek 3 Statistika dotazů z online právní poradny provozované Právním prostorem	21
Obrázek 4 Grafické zobrazení oboustranné platformy	57
Obrázek 5 Statistika bezplatné právní poradny provozované ABA za rok 2023	68

Grafy

Graf 1 Subjekty výzkumu	36
Graf 2 Počty subjektů dle krajských měst	37
Graf 3 Právní zaměření subjektů výzkumu	38
Graf 4 Specifické zaměření subjektů výzkumu	39
Graf 5 Druhy právních služeb poskytovaných online	41
Graf 6 Autentizace klienta ze strany poskytovatele právní služby online	42
Graf 7 Autentizace poskytovatele právních služeb online vůči klientovi	43
Graf 8 Předcházení chybovosti v poskytnuté právní službě online	45
Graf 9 Odpovědnost za poskytnutí právní služby online	47
Graf 10 Ochrana dat klienta	48
Graf 11 Využití disruptivních technologií v praxi	50
Graf 12 Využití AI v praxi	51
Graf 13 Využití konkrétních AI nástrojů v praxi	52
Graf 14 Úprava poskytování právních služeb online stanoviskem ČAK	53

Přílohy

Příloha Dotazník poskytování právních služeb online

Příloha Nasbírané odpovědi z dotazníku